

LËNDA: MODULE TË SPECIALIZUARA

Moduli 2: Kontratrat

Programi mësimor KONTRATAT 2026–2027

**(Për vitin e parë të Formimit Fillestar
për kandidatët për magjistratë dhe avokat shteti)**

Pedagogu titullar: Mariana Semini

Tabela e përmbajtjes

1. Kuadri i përgjithshëm	
1.1 Përshkrimi i kursit.....	
1.2. Objektivi kryesor i kursit.....	
1.3. Kryqëzimi me kurse të tjera	
2.1 Struktura dhe metodologjia e lëndës	
1. Kontrata e shitjes, furnizimit dhe shkëmbimit;	
2. Kontrata e dhurimit, renta jetore;	
3. Kontrata e qirasë dhe e enfiteozës	
4. Kontratat e sipërmarrjes, ndërthurja dhe dallimet e saj nga kontrata e porosisë dhe transportit;	
5. Kontrata e sigurimit të pasurisë, e mjeteve motorike, e jetës, e shëndetit, e mallrave, e	
veprimtarive, etj;	
4 Ngarkesa studimore dhe mësimore e Lëndës “Kontratat”	

1. Kuadri i përgjithshëm

1.1 Përshkrimi i kursit

Lënda e “KONTRATAT” është një nga disiplinat e programit mësimor, teorik dhe praktik të Shkollës së Magjistraturës, që përmban rregullat që mbrojnë dhe përcaktojnë të drejtat private të individëve në fushën kontratave specifike. Në të drejtën private shqiptare të pas viteve '90 ka pasur zhvillime legjislative për shkak të ndryshimit të rregullave të ekonomisë së tregut dhe të rifitimit të statusit të pronës private, të cilat kanë mbushur në mënyrë graduale boshllëqet ligjore dhe doktrimore. Ky proces është shoqëruar me problemet praktike dhe ligjore, përfshirë edhe probleme sociale. Gjithashtu, ritmi i shpejtë i marrëdhënieve private, ndërkombëtarizimi i tregut, kërkon një avancim të magjistratëve, gjyqtarëve dhe prokurorëve, për të përfituar njohuri të thelluara që do të shërbejnë për zgjidhjen praktike të çështjeve të shumta, si në numër, edhe në karakteristika. Adresim do të marrin edhe çështje sfiduese që lidhen me format e reja të zhvillimeve ekonomike, me mbrojtjen e të drejtave të njeriut me mbrojtjen e pronës, të lirisë së shprehjes, mbrojtjen e të drejtave të privatësisë dhe të mbrojtjes nga shkaktimi i dëmit kontraktor që vjen si rezultat i mospërmbushjes së kontratave, etj.

1.2. Objektivi kryesor i kursit

Në këtë seksion përcaktohet objektivi kryesor i kursit, i cili është si më poshtë: në përfundim të kursit kandidati për magjistrat do të jetë në gjendje që, nën mbikëqyrjen minimale dhe brenda një afati kohor të arsyeshëm, të marrë dhe të studiojë faktet dhe rrethanat e çdo rasti, të fokusohet në faktet kyçe ose përcaktuese për zgjidhjen e një rasti konkret të praktikës gjyqësore, të njohë kornizën ligjore të zbatueshme për çdo rast konkret, të arrijë në zgjidhjen dhe argumentimin e zgjidhjes së rastit praktik, të përpilojë një vendim gjyqësor të strukturuar logjikisht dhe të arsyetuar juridikisht në një çështje civile që, sipas nivelit faktik/ligjor të vështirësisë, mund të konsiderohet bazike/e thjeshtë (rast standard).

Ky objektivi zërthehet më poshtë në objektiva të detajuar mësimore, të cilët përcaktojnë temat që do të trajtohen në kursin përkatës, metodologjinë e mësimdhënies, ngarkesën e kandidatit magjistrat (ngarkesën studimore) dhe ngarkesën e pedagogut (ngarkesën mësimore).

1.3. Kryqëzimi me kurse të tjera

Pjesa e parë e Lëndës “Kontratat” është një nga kurset themelore të formimit fillestar në Shkollën e Magjistraturës si pjesë e së drejtës civile tradicionale. Gjithashtu, neni 268 i ligjit “Për qeverisjen” përcakton se: “Kontratat civile” është pjesë e provimit përfundimtar të Shkollës së Magjistraturës në vitin e dytë të formimit fillestar.

Kursi mund të kryqëzohet me disa kurse të tjera të vitit të parë të formimit fillestar në Shkollën e Magjistraturës në varësi të nevojave që do të vlersohen nga pedagogët e këtyre lëndëve.

Me lëndën “Gjykimi civil” do të ketë kryqëzim në tema që lidhen me legjitimitetin pasiv dhe aktiv të palëve, juridiksionin dhe kompetencën lëndore në gjykimin e çështjeve, me mjetet procedurale në procesin civil: kundërpadi, prapësimi, pyetja e ekspertit etj.

Me lëndën “Shkrim dhe arsyetim ligjor” do të ketë kryqëzim në tema që do të lidhen për diskutim dhe detyra që lidhen me përgatitjen e një vendimi gjyqësor që lidhet me shpërblimin e dëmit, me përmbushjen dhe mospërmbushjen e kontratave ose zgjidhjet e pavlefshmëritë e tyre.

2. Kursi

2.1 Aftësitë dhe Kompetencat

Objektivat mësimore të ndërthurur me kompetencat dhe aftësitë që duhet të ketë kandidati pjesëmarrës në formimin fillestar.

2.1.1 Aftësitë e kandidatit

Për të arritur objektivin kryesor në përfundim të programit të këtij kursi kandidatët për magjistratë do të aftësohen në drejtimit si më poshtë:

A. Kuptimi - aftësimi në mënyrën e të kuptuarit. Pjesëmarrësi është në gjendje të kuptojë, shpjegojë, identifikojë, klasifikojë dhe diskutojë konceptet, parimet dhe institutet kryesore të të drejtës civile kontraktore që nevojiten për krijimin e bindjes së brendshme në zgjidhjen e konflikteve civile. Brenda këtij objektivi synohet të arrihet kompetenca e ndërgjegjësimit të magjistratëve për njohjen e mjedisit personal. Zhvillimi i kompetencës së ndërgjegjësimit për mjedisin personal lidhet me kompetencën e të dëgjuarit. Në thelb do të thotë të jesh në gjendje të ndjesh gjërat. Ndërgjegjësimi për mjedisin personal është i lehtë për tu zhvilluar, por kandidati magjistrat duhet të kuptojë dhe ndiejë pasojat e aktiviteteve dhe vendimeve të marra në bazë të një vlerësimi të atij mjedisi. Nëse ekziston një ndërgjegjësim i tillë, atëherë kjo kompetencë mund të zhvillohet. Një pjesë e kësaj kompetence formohet nga integriteti. Kjo vlerë themelore është e vështirë të zhvillohet në vetvete. Kërkon një përqendrim të vazhdueshëm në ndërgjegjësimin për kufijtë dhe vullnetin për të lëvizur brenda tyre dhe për të marrë parasysh pozicionin e vet brenda tyre. Brenda këtij objektivi synohet të arrihet aftësia e dëgjimit dhe e përqendrimit të faktet kryesore dhe më të rëndësishme. Kjo demonstroi kuptimin e situatave të të tjerëve dhe krijon kontakte personale; është i ndjeshëm ndaj motiveve të të tjerëve dhe gjithashtu merr sinjale më pak të theksuara; dëgjon në mënyrë aktive - i bën të tjerët të ndiejnë se kontributi i tyre është i mirëpritur. Zhvillimi i kompetencës së të dëgjuarit Të dëgjuarit është një aftësi themelore që mund të zhvillohet me shumë praktikë. Aftësitë e mira të dëgjimit janë një avantazh kur bëhet fjalë për të vërejtur sinjale dhe për të kuptuar se çfarë nënkuptohet. Aspekti i ndjeshëm i dëgjimit (ndjeshmëria) gjithashtu mund të zhvillohet mirë, me kusht që të mund të kuptojë nevojat dhe ndjenjat e të tjerëve dhe dëshiron t'i marrë ato parasysh. Nëse nuk mund ose nuk do ta vendosë veten në pozicionet e njerëzve të tjerë, ai/ajo nuk është i ndjeshëm. Në raste të tilla, zhvillimi i ndjeshmërisë bëhet shumë i vështirë.

Ky objektivi lidhet edhe me aftësinë e vetëdijes për veten. Vetëdija mund të zhvillohet nëse ka një shkallë të caktuar të vetë-njohjes (është në gjendje të identifikojë dhe emërojë nevojat, ndjenjat, preferencat dhe motivet e tij/saj). Nëse nuk di ose nuk dëshiron të emërojë nevojat, ndjenjat, preferencat dhe motivet e tij/saj, kjo tregon një mungesë të vetëdijes për veten. Në një rast të tillë, zhvillimi i vetëdijes bëhet shumë i vështirë. Vlera themelore e gjykimit të pavarur lidhet me kompetencën e vetëdijes dhe kërkon kohë për tu zhvilluar. Gjykimi mund të mësohet përmes përvojës, por gjithashtu bazohet në aftësitë analitike. Pavarësia kërkon ndryshim qëndrimi që mund të zhvillohet vetëm nëse personi në fjalë është i vetëdijshëm për ndikimin e tij dhe është i përgatitur të rregullojë qëndrimin bazuar në reagimet e të tjerëve. Vlera themelore e integritetit është gjithashtu pjesë e kompetencës së vetëdijes. Kjo vlerë themelore është e vështirë të zhvillohet në vetvete. Kërkon një përqendrim të vazhdueshëm në ndërgjegjësimin e kufijve dhe vullnetin për të lëvizur brenda tyre dhe për të marrë parasysh pozicionin e vet brenda tyre.

Ky objektiv lidhet edhe me aftësinë e të nxënit dhe vetë-reflektimi. Kjo kërkon që kandidati për magistrat të jetë i hapur për reagime nga të tjerët dhe ka një qëndrim të hapur ndaj të nxënit; është kurioz, kërkon në mënyrë aktive situata të reja dhe/ose të ndryshme; përfshin çfarë ka mësuar në repertorin e tij. Pengesat kryesore për zhvillimin e kësaj kompetence janë mungesa e një motivi (mungesa e energjisë) për të hetuar personalisht, për të marrë në pyetje veten dhe për të kërkuar reagime nga të tjerët. Njerëzit që e kanë të vështirë t'u afrohen të tjerëve dhe të krijojnë marrëdhënie, do ta kenë më të vështirë të zhvillojnë këtë kompetencë. Nëse mungesa e aftësisë së të nxënit dhe vetë-reflektimi lidhet me mungesën e vetëbesimit (e cila shfaqet në frikën e kritikimit ose të thënë se dikush nuk ka bërë mirë), kjo kompetencë është e vështirë të zhvillohet, pasi kjo sjellje është ngulitur thellë në personalitet.

B. Zbatimi - aftësimi në zbatim. Pjesëmarrësi është në gjendje të përdorë njohuritë teorike mbi konceptet, parimet dhe institutet kryesore të të drejtës civile në situata faktike. Në përfundim të kursit, ai është në gjendje të:

- interpretojë konceptet, parimet dhe institutet kryesore të të drejtës civile kontraktore bazuar në faktet e një shtate praktike;
- organizojë dhe planifikojë hapat që duhen ndërmarrë për zgjidhjen e një konflikti civil duke u bazuar në njohuritë teorike dhe faktet e çështjes;
- debatojë dhe respektojë mendimet ndryshe të kolegëve, punojë dhe funksionojë në grup.

C. Analizë - aftësimi në analizën dhe sintezën. Pjesëmarrësi është në gjendje të identifikojë faktet relevante dhe të analizojë kornizat ligjore dhe të formojë një opinion të bazuar në të gjitha të dhënat relevante. Në përfundim të kursit, ai/ajo është në gjendje të:

- identifikojë dhe përzgjedhë detajet përkatëse për pasqyrimin e saktë të fakteve të një çështjeje konkrete;
- përcaktojë kuadrin ligjor të nevojshëm për zgjidhjen e një konflikti civil;
- përcaktojë/evidentojë faktet relevante dhe të zbatojë ligjin për këto fakte, duke marrë parasysh rrethanat në rastin konkret;
- analizojë kontekstin social dhe ndikimin e tij në zgjidhjen e konfliktit.

Ky objektiv mësimor lidhet me kompetencën analitike të kandidatit për magistrat dhe merret me çështjet duke i zbërthyer, shqyrtuar dhe vlerësuar në mënyrë sistematike situatat, proceset dhe të dhëna të ndryshme; bën pyetje nga një bazë të kuptuari; përdor një vijë logjike të mendimit që prodhon një arsyetim të qartë dhe transparent kur formon vendime gjyqësore. Zhvillimi i kompetencës analitike. Kur bëhet fjalë për zbulimin e shkaqeve të problemeve dhe gjetjen e informacionit të rëndësishëm për të bërë lidhje, kjo aftësi është e zhvilluar mjaft mirë. Ka kurse trajnimi që përqendrohen në forcimin e aftësive analitike dhe në peshimin e informacionit. Sidoqoftë, kur bëhet fjalë për të qenë në gjendje të krijojnë lidhje, të shihet e gjithë panomara etj., ka më pak mundësi për zhvillim (ose mundësitë për zhvillim janë më pak të favorshme). Kjo ndodh sepse një zhvillim i tillë është në fushën njohëse.

D. Vlerësim/krijim - aftësimi për shkrim arsyetim ligjor. Pjesëmarrësi është në gjendje të shprehë opinionin e tij qartë në një vendim gjyqësor civil të arsyetuar dhe argumentuar. Në përfundim të kursit, ai/ajo është në gjendje të:

- ndërtojë logjikisht një vendim gjyqësor në një konflikt civil;

- arsyetojë me shkrim vendimin gjyqësor;
- japë një vendim gjyqësor juridikisht të saktë dhe të arsyeshëm në një konflikt civil;
- formulojë shkurt dhe në mënyrë koncize argumentet që çuan në marrjen e vendimit.

Ky objektiv lidhet me aftësinë e vendimmarrjes. Kompetenca e vendimmarrjes nënkupton që kandidati për magjistrat merr vendime në bazë të të dhënave që ka, është këmbëngulës dhe i plotë, edhe kur presioni është mbi të. Zhvillimi i kompetencës së vendimmarrjes Kompetenca e vendimmarrjes është e vështirë të zhvillohet. Është e përfshirë në personalitet në një nivel të thellë - me fjalë të tjera, vendimmarrja është një tipar karakteri. Është e rëndësishme të zbuloni pse një personi i mungon vendimmarrja e mjaftueshme. A i mungon atij personi vetëbesimi? Ndoshta personi ka frikë të bëjë gabime? Apo nuk është e qartë për një person se çfarë përgjegjësisë dhe kompetencash ka ai? Përveç kësaj, marrja e vendimeve të duhura është gjithashtu e lidhur ngushtë me aftësinë për të marrë shpejt një përmbledhje. Kuptimi i sfondit të vendimmarrjes së pamjaftueshme mund të ndihmojë në zhvillimin e kësaj kompetence. Ruajtja e një ekuilibri midis shpejtësisë – produktivitetit – cilësisë, është e rëndësishme në vendimmarrjen efektive dhe kërkon njohuri dhe kontroll mbi perfeksionizmin tuaj. Kërkimi dhe marrja e shpeshtë e reagimeve si dhe gatishmëria për të ndryshuar në këtë aspekt mbështet zhvillimin e tij.

E. Aftësim në debatin gjyqësor:

- është në gjendje të përmbledhë në mënyrë të saktë dhe të bëjë pyetje për të kontrolluar kufijtë e kuptimit të çështjes, për të marrë informacionin që i mungon ose është i paqartë për fakte dhe këndvështrime me rëndësi për gjykimin, duke ndërtuar strategjinë e pyetjeve dhe ballafaqimeve për të sqaruar mospërputhjet.
- Të shprehet qartë dhe saktë, me një gjuhë të përshtatshme dhe të kuptueshme për palët;
- Të dëgjojë, reagojë dhe komentojë në mënyrë efektive e konstruktive idetë e shprehura nga kolegët, brenda kohës së caktuar, duke propozuar ndryshimet që i çmon të nevojshme, të mbrojtë pikëpamjen e tij/saj me vendosmëri dhe, kur është e nevojshme, të heqë dorë prej saj;
- Të përcaktojë, debatojë dhe zbatojë jurisprudencë kushtetuese dhe të të drejtave të njeriut në çështjen konkrete;

F. Vetëdija për funksionin dhe vendimmarrjen:

- Të mbajë dhe të tregojë qëndrim të paanshëm dhe të pavarur për të përballuar presionet e çdo lloji;
- Të aftësohet në marrjen e vendimit në çështjen konkrete, duke pasur në vëmendje edhe efektin shoqëror të saj;
- Të familjarizohet shpejt me njohuritë juridike dhe të analizojë cilat rrethana të tjera mund të ndikojnë në vendim;
- Të gjejë dhe zbatojë politikën përkatëse në një çështje konkrete.

G. Koordinimi, transparenca dhe komunikimi

- Të jetë transparent, duke respektuar diversitetin, konfidencialitetin dhe parimet e mbrojtjes së të dhënave personale;
- Të komunikojë me një gjuhë të qartë e të përshtatshme dhe të hapur me kolegët, të dëgjojë opinionet e kundërta, të jetë mendjehapur dhe të reflektojë mbi kritikën që i bëhet.

H. Integritet dhe etikë profesionale në komunikimin dhe sjellje.

Pjesëmarrësi në trajnim manifeston kujdes në komunikim me pedagogët, stafin administrativ, kolegët dhe pjesëmarrësit e tjerë, demonstroi etikë në sjellje e komunikim, respektimin e normave të edukatës shoqërore, bindje ndaj rregullave dhe respektim të tyre, ekuilibër dhe paanshmëri në marrëdhëniet dhe punën në grup dhe ekip.

Ky objektivi lidhet me aftësinë e bindjes që lidhet me aftësisë e pjesëmarrësit për të siguruar një pasqyrë të qartë në strukturën e seancës dhe procesin e ndjekur në arritjen e vendimit; arrin në këtë mënyrë që palët të pranojnë vendimin gjyqësor më lehtë; formulon vendimin në mënyrë të qartë dhe koncize; merr drejtimin, aty ku është e mundur, për të afruar palët për ndërmjetësimin në zgjidhjen e mosmarrëveshjes.

Ky objektivi lidhet me aftësinë për zhvillimin e aftësisë bindëse. Kjo kompetencë mund të zhvillohet lehtësisht. Në praktikë, shpesh ndodh që njerëzit të tregojnë shumë bindje direkte. Kjo mund të jetë sepse këta njerëz ndoshta nuk janë mjaft të ndjeshëm ndaj të tjerëve. Ata mund të mos e njohin rezistencën e tjetrit dhe të rrisin theksin e tyre bindës. Kjo mund të përjetohet si konfrontim nga personi tjetër. Për të zhvilluar këtë kompetencë, duhet guxim. Kjo kompetencë mund të praktikohet mirë në kuadrin e një kursi trajnimi. Për më tepër, reagimet shumë të fokusuara në mjedisin e punës të individit kanë një efekt të madh në zhvillimin e shpejtë. Një vlerë themelore për këtë kompetencë është shprehja e mirë me shkrim dhe me gojë. Kjo aftësi mund të zhvillohet në një program trajnimi të synuar. Aftësia e arsyetimit siguron një bazë të rëndësishme të këtyre aftësive dhe është më pak e lehtë të zhvillohet kur bëhet fjalë për njohjen e modelit dhe krijimin e lidhjeve.

Ky objektivi mësimor lidhet edhe me aftësinë për vetëbesim, autoritet dhe seriozitet sipas të cilës pjesëmarrësi në trajnim dëshmon pasion për sistemin e drejtësisë dhe besimi në cilësitë e tij; demonstroi individualitetin dhe qëndrueshmërinë, e cila rrit ndikimin e veprimeve të tij; merr në konsideratë ekipin e tij/këshillin për gjyqësorin dhe gjyqësorin në tërësi; tregon shkathtësi brenda kornizës së rënë dakord; Është i qartë për pritjet dhe respekton kufijtë e ligjit. Aftësitë për vetëbesim, autoritet dhe seriozitet janë të vështira për t'u zhvilluar, sepse sjellja e kandidatit lidhur me të është ngulitur thellë në personalitet. Kur dikush tregon vetëbesim të pamjaftueshëm, është e rëndësishme të hetohet origjina dhe shkak. Mentorimi (nga jashtë) është shpesh mënyra më e përshtatshme për ta trajtuar këtë. Kurset e trajnimit që synojnë rritjen e efektivitetit personal ose që synojnë zhvillimin e pohimit. Sidoqoftë, trajnimi rekomandohet për zhvillim të qëndrueshëm. Paanshmëria, mënyra e qasjes ndaj palëve ndërgjyqëse dhe qëndrimi autoritar janë vlera themelore që lidhen me kompetencën e vetëbesimit. Autoriteti mund të rritet duke fituar përvojë dhe duke qenë të hapur ndaj sjelljes shembullore të të tjerëve. Paanësia mund të zhvillohet duke rishikuar shpesh ndikimin e veprimeve të veta dhe duke integruar reagimet e të tjerëve në sjelljen dhe veprimet e veta.

Ky objektivi lidhet me aftësinë për drejtim, bashkëpunim dhe fleksibilitet. Me këtë objektivi synohet që të përgatitet një pjesëmarrës në trajnim që planifikon dhe organizon punën për rastin. Përfshin të tjerët dhe u lejon të përdorin në mënyrë optimale ekspertizën (jo-ligjore) dhe organizon përdorimin e saj në mënyrë sa më efikase, informon të tjerët për përparimin e punës, rregullon procesin (përmbajtjen, cilësinë, kohën) kur kërkohet. Në sesionet e trajnimit, kandidati mund të mësojë se si të strukturojë më mirë punën dhe si të përdorë ndihmat për planifikimin dhe organizimin e punës. Aspekti i monitorimit të progresit gjithashtu vlen të zhvillohet. Kjo përfshin, nga njëra anë, hartimin e procedurave për punën dhe, nga ana tjetër, kontrollet aktuale të përparimit. Monitorimi i progresit është një shtrirje e planifikimit dhe organizimit. Aspektet që lidhen me analizën e problemeve (cilësia e gjykimit dhe aspektet më njohëse të tij) janë më të vështira për t'u zhvilluar. Trajnimi në aftësitë analitike, megjithatë, mund të ndihmojë.

Zhvillimi i kompetencës së bashkëpunimit. Bashkëpunimi është një kompetencë e cila mund të zhvillohet më së miri në praktikë, edhe pse kjo kërkon kohë, vëmendje dhe udhëzim. Bashkëpunimi i pamjaftueshëm shpesh ka të bëjë më shumë me mungesën e vullnetit sesa me mungesën e aftësive.

2.1.2 Kompetencat

Këto objektiva mësimore të lidhur me dijet dhe aftësitë i bëjnë magjistratët të aftësohen në kompetencat e mëposhtme:

Kompetenca 1: Njohuri të thelluara procedurale/materiale, nga jurisprudenca civile vendase/europiane.

- Të zotërojnë njohuri të qarta dhe të thelluara teorike mbi konceptet, parimet dhe institutet kryesore, në të drejtën civile, të ndërthurura me aspektin praktik, duke identifikuar dallimet midis instituteve në fushat e ndryshme të së drejtës.
- Të njohë dhe të vlerësojnë në mënyrë të thelluar qëndrimet dhe interpretimet me vlerë doktrinale në praktikën gjyqësore brenda vendit dhe të ndjekë në mënyrë të përditësuar jurisprudencën europiane të zbatueshme për kontekstin shqiptar (GJEDNJ, GJED etj.).
- të identifikojë çështjet ligjore që ngrihen në një situatë faktike, të përcaktojnë bazën ligjore të saj dhe të identifikojë dhe të jetë i vetëdijshëm për synimet legislative.

Kompetenca 2: Aftësim në veprimet/hetimet paraprake dhe përgatitjen e seancës gjyqësore.

- Të studiojnë dosjen/materialin për të përcaktuar natyrën e konfliktit/ngjarjes/çështjes, faktet kyçe, si dhe bazën ligjore përkatëse (ligjin, praktikën gjyqësore, doktrinën, politikat gjyqësore);
- Të përcaktojnë kontekstin shoqëror të çështjes.

Kompetenca 3: Aftësim në debatin gjyqësor.

- Të përmbledhë në mënyrë të saktë dhe të bëjë pyetje për të kontrolluar kufijtë e kuptimit të çështjes, për të marrë informacionin që i mungon ose është i paqartë për fakte dhe këndvështrime me rëndësi për gjykimin duke ndërtuar strategjinë e pyetjeve dhe ballafaqimeve për të sqaruar mospërputhjet.

Kompetenca 4: Aftësim në përgatitjen e akteve dhe marrjen e vendimeve.

- Të vlerësojnë kompetencën dhe pranueshmërinë në çështjet civile;
- Të përcaktojnë dhe të vlerësojnë faktet thelbësore të çështjes, me ndikim në përgatitjen e akteve dhe në marrjen e vendimit, në raport me kontekstin shoqëror të çështjes;
- Të shprehet qartë dhe saktë, me një gjuhë të përshtatshme dhe të kuptueshme për palët;
- Të dëgjojë, reagojë dhe komentojë në mënyrë efektive e konstruktive idetë e shprehura nga kolegët, brenda kohës së caktuar, duke propozuar ndryshimet që i çmon të nevojshme, të mbrojtë pikëpamjen e tij/saj me vendosmëri dhe, kur është e nevojshme, të heqë dorë prej saj;
- Të përcaktojnë, debatojnë dhe zbatojnë ligjin material, jurisprudencën dhe doktrinën në çështjen konkrete;
- Të analizojë provat, të arsyetojnë drejt lidhur me faktet që ato provojnë dhe të dallojnë qartë pretendimet/pikëpamjet e paraqitura nga palët nga faktet mbi të cilat bazon vendimin;

- Të aftësohet për përgatitjen e një vendimi të strukturuar dhe të argumentuar qartë duke u mbështetur në përfundimet e arritura, lidhur me çështjet e faktit dhe të ligjit;
- Të tregojë qëndrim të paanshëm dhe me integritet dhe të ketë qëndrim profesional të pavarur për të përballuar presionet e çdo lloji;
- Të aftësohet në marrjen e vendimit në çështjen konkrete duke pasur në vëmendje efektin shoqëror të saj;
- Të familjarizohet shpejt me njohuritë ligjore dhe të analizojë cilat rrethana të tjera mund të ndikojnë në vendim dhe duke vepruar kështu, të marrë parasysh politikat dhe ligjin;
- Të gjejë dhe zbatojë politikën përkatëse në një çështje konkrete.

Kompetenca 5: Forcim i vetëdijes shoqërore të magjistratit, integritetit dhe etikës profesionale.

- Të ketë sjellje etike profesionale dhe t'i shmanget konfliktit të interesit;
- Të aftësohet në marrjen e vendimit në çështjen konkrete duke pasur në vëmendje efektin shoqëror të saj.

Kompetenca 6: Bashkëpunimi, transparenca dhe komunikimi.

- Të jetë transparent duke respektuar diversitetin, konfidencialitetin dhe parimet e mbrojtjes së të dhënave personale;
- Të komunikojë me një gjuhë të qartë e të përshtatshme dhe të hapur me kolegët, të dëgjojë opinionet e kundërta, të jetë mendjehapur dhe të reflektojë mbi kritikën që i bëhet.

2.1 Struktura dhe metodologjia e lëndës

Në vijim të këtij programi do të paraqesim në mënyrë shumë koncize temat që do të trajtohen në kursin përkatës dhe modalitetet që lidhen me ngarkesën, metodologjinë, pedagogët etj. Duke qenë se Shkolla e Magjistraturës është një institucion që ka për mision formimin profesional të magjistratëve, kursi i së drejtës civile do të jetë i fokusuar më tepër në aspektin e aftësimit praktik të magjistratit, sepse fokusi është aftësimi praktik në nivelet, zbatim, analizë, vlerësim/krijim të taksionomisë së Bloom-it. Ndaj dhe temat e përzgjedhura do të duhet t'i shërbejnë trajnimit në këto nivele. Modalitetet për përmbajtjen e kursit dhe strukturën e tij janë si më poshtë vijon:

2.2 Temat që do të trajtohen në kursin e Modulit “Kontratat” (ngarkesa 25 orë)

1. Kontrata e shitjes, furnizimit dhe shkëmbimit; (6 orë)
2. Kontrata e dhurimit, renta jetore; (3 orë)
3. Kontrata e qirasë dhe e enfiteozës (3 orë)
4. Kontratat e sipërmarrjes, ndërthurja dhe dallimet e saj nga kontrata e porosisë dhe transportit; (4 orë)
5. Kontrata e sigurimit të pasurisë, e mjeteve motorike, e jetës, e shëndetit, e mallrave, e veprimtarive, etj; (3 orë)
6. Kontratat që lidhen me të drejtën e pronësinë intelektuale (6 orë)

Zbërthimi i kursit të Modulit “Kontratat” për secilën nga temat është, si më poshtë:

SEMESTRI I DYTË

Tema 1: Kontrata e shitjes, furnizimit dhe shkëmbimit.

(Ngarkesa 6 orë e ndarë në dy sesione nga 3 orë mësimore në javë secili)

Përshkrimi i temës:

Në këtë temë do të trajtohen problematika të praktikës gjyqësore që lidhen me të drejtat dhe detyrimet e palëve dhe mënyra e përmbushjes së tyre. Konfliktet gjyqësore që lidhen me kontratat shitjes dhe me kontratën paraprake të shitjes, me të metat e sendit, me përmasat e sendit të paluajtshëm, me momentin e kalimit të pronësisë, me pagimin e cmimit, etj. Në pjesën e parë do të trajtohen problematikat e lidhura me shitjen e sendeve të paluajtshme dhe pjesën e dytë atë të lidhura me shitjen e mallrave ose sendeve të luajtshme. Trajtimi i kontratave të veçanta do të fillojë me kontratën e shitjes dhe rastet praktike që lidhen me të, shitja e mallrave, shitja ndërkombëtare, shitja e sendeve të paluajtshme, shitja e trojeve dhe e tokës bujqësore. Do të trajtohen edhe problematika që lidhen në praktikën gjyqësore me kontratën e furnizimit, e drejta e ekskluzivitetit. Lidhja e furnizimit me shitjen dhe baza ligjore e përbashkët, përmbushja e detyrimeve që rrjedhin nga furnizimi dhe rastet e zgjidhjes së kontratës së furnizimit. Problematika të hasura në praktikën gjyqësore lidhur me furnizimin e mallrave, me kontratën e huapërdorjes, të porosisë, agjencisë, renta jetore etj. **Çështjet kryesore të mësimin janë:** Objekti i kontratës së shitjes; çasti i kalimit të pronësisë. Çasti i dorëzimit të sendit. Shkaqet e pavlefshmërisë së shitjes; afati i parashkrimit. Çmimi jo i saktë dhe jo i drejtë. Korrigjimi i çmimit. Shitja me rezervë pronësie. Shitja e mallrave. Shitja ndërkombëtare. Shitja e sendeve të paluajtshme. Shitja e trojeve dhe e tokës bujqësore. Direktiva [99/44/EC](#) e Parlamentit dhe Këshillit Europian, 25 maj 1999 mbi aspekte të shitjes së mallrave dhe garancitë e konsumatorët. Kontrata e furnizimit. E drejta e ekskluzivitetit. Lidhja e furnizimit me shitjen dhe baza ligjore e përbashkët. Përmbushja e detyrimeve që rrjedhin nga furnizimi dhe rastet e zgjidhjes së kontratës së furnizimit. Problematika të hasura në praktikën gjyqësore lidhur me furnizimin e mallrave.

Metodologjia:

1. Kandidatët kanë lexuar paraprakisht një ose më shumë raste gjyqësore, vendim gjyqësor, që lidhet më një nga çështjet e temës.
2. Kandidatët ndahen në grupe sipas rastit, ku secili grup evidenton problematikat e vërejtura në sejcilin prej rasteve (25 minuta).
3. Grupet shkëmbejnë gjetjet e tyre për rastin/rastet përkatëse dhe qasin ose jo qëndrime të tyre duke i relatuar ato (15 minuta).
4. Kandidatët diskutojnë mbi bazën e pyetjeve vetëstudimore të parapërgatitura dhe që lidhen me çështjet që kanë paqartësi (25 minuta).
5. Kandidatët do të shkruajnë një vendim mbi bazën e një rasti praktik (kazusi) të dhënë nga pedagugu, duke analizuar drejtë faktet apo grupet e fakeve që ai përmban, shkaku dhe bazën ligjore (50 minuta).
6. Konkuzione (35 minuta)

Pyetje vetëstudimore:

1. Si e kuptoni shprehjen: “Kalimi me rezervë i pronësisë me kushtin e sipërm duhet të pasqyrohet në kontratë”? Nëse në kontratën ku çmimi paguhet me këste palët nuk e parashikojnë shprehimisht rezervën e pronës, ajo nuk konsiderohet e mirëqenë si kusht i zakonshëm i kontratës?
2. Cilat janë kushtet për vlefshmërinë e veprimit juridik? A është e vlefshme kontrata e shitblerjes që nuk është regjistruar në ASHK?
3. Cili do të konsiderohet momenti i fitimit të pronësisë: momenti i nënshkrimit të kontratës së shitblerjes nga palët përpara noterit, apo ai i regjistrimit të pronës pranë regjistratit përkatës të pasurive të paluajtshme?
4. Cili është efekti i regjistrimit të kontratës së tjetërsimit të pasurisë së paluajtshme në ASHK? A e bën të pavlefshëm veprimin juridik mos regjistrimi i kontratës?
5. Nëse konstatohet se çmimi i një sendi të paluajtshëm është llogaritur gabim dhe blerësi ka paguar më pak, a mund të kërkohej pavlefshmëria e shitjes së sendit? Cila është baza ligjore? A jemi para lajthimit në çmim? (neni 98)
6. A ka pjesa e sendit e zëvendësuar apo meremetuar nga shitësi të njëjtin afat garancie si vetë sendi?
7. A është kusht “i pranuar” për mosgaranci për cilësinë nga palët vendosja e një table “Mali që blihet nuk kthehet”? A prezumohet mospërgjegjësia e shitësit për të metat e sendit?

Rast praktik Nr. 1:

Vendimi Unifikues nr. 980, dt. 29.09.2000

Rrethanat e faktit:

Me date 11.07.1995 Dhimiter Leka, me cilesine e shitesit dhe Gjergj Leka, me cilesine e bleresit, kane lidhur para noterit nje kontrate shitblerje te nje sasie letra me vlere nominale 483.300 leke kundrejt cmimit ne leke baraz me 80% te kesaj shume, me nje afat pagese brenda 5 muajve, d.m.th. deri me date 31.12.1995.

Gjykata e rrethit gjyqesor Lezhe, kontraten noteriale te mesiperme e ka konsideruar titull ekzekutiv dhe ka leshuar per te nje urdher ekzekutimi duke detyruar Gjergj Leken te paguaje ne favor te Dhimiter Lekes shumen prej 176.640 leke.

Në vijim paditesi Gjergj Leka ka paditur Dhimiter Leken duke kerkuar pavlefshmerine e titullit ekzekutiv. Ne padi paditesi pretendon se me te paditurin kane ushtruar nje biznes te perbashket, i cili me vone ka falimentuar, dhe se, duke bere llogarite perkatese, ai jo vetem qe nuk i detyrohet te paditurit, por ky i fundit i detyrohet ne shumen 181.940 leke. Padia e tij është pranuar pjesërisht duke u detyruar paditesi Gjergj Leka t'i ktheje te paditurit Dhimiter Leka shumen prej 211.968 leke letra me vlere.

Gjykata e Apelit e ka lënë në fuqi këtë vendim, por Gjykata e Lartë ka rrëzuar vendimet e 2 gjykatave më të ulëta dhe e ka dërguar çështjen për rigjykim në Gjykatën e Apelit Shkodër, e cila e ka rrëzuar padinë. Paditësi Gjergj Leka ka bërë rekurs me pretendimin se Gjykata e Apelit nuk ka zbatuar detyrat e lëna nga gjykata e lartë lidhur me zbatimin e nenit 609 të KPrC.

Kryetari i Gjykatës së Lartë ka paraqitur kërkesë për njësim të praktikës gjyqësore lidhur me përcaktimin e kushteve e rrethanave nëse një akt noterial konsiderohet titull ekzekutiv ne kuptim te nenit 510, pika “d” te K.Pr.Civile.

Cështje për diskutim:

- A është një veprim juridik i dyanshem (kontrate), qofte kjo kontrate e dyaneshme sic eshte p.sh.kontrata e shitjes, qofte kontrate e njeaneshme, sic eshte p.sh.kontrata e huas, titull ekzekutiv?
- A mund të goditet për fallsitet **Akti per pagimin e nje shume ne para, i hartuar ne formen e nje deklarate noteriale?**
- **A mund të përmbajë Akti noterial edhe nje detyrim qe buron nga nje kontrate e mepareshme, apo, me gjere, nga cdo veprim juridik tjeter i meparshem, ku debitori ka qene pale? A fiton detyrimi i ri, pasi merret persiper nga debitori ne menyre te njeaneshme e pa kushte, nje ekzistence të pavarur?**

Rast praktik Nr. 2

Faktet

- Palët kanë lidhur një kontratë shitje. Shitësi në kohën e lidhjes së saj, ishte i përfshirë në një proces tjetër gjyqësor për shkak të konfliktit me persona të tjerë lidhur me sendin objekt kontrate.
- Në kontratë parashikohet se çmimi i shitjes së sendit do të jetë në shumën 800.000 Euro, i cili mbetet i pandryshuar.
- Ndërkohë që pagesa prej 100.000 Euro e kryer nga blerësi do të konsiderohet si pjesë e çmimit të kontratës nëse procesi gjyqësor do të përfundonte në favor të shitësit.
- Në kontratë parashikohet që, **nëse kontrata nuk do të realizohet për faj të blerësit, atëherë ai humb shumën prej 100.000 Euro dhe paguan dëmin e shkaktuar palës tjetër.**
- Por, ndërsa kishte përfunduar ky gjykim në shkallë të parë, shitësja ka lidhur edhe një kontratë qiraje me G.P-në, me të cilën, ky i fundit ka marrë me qira pronën objekt gjykimi për një afat trevjeçar.
- Blerësi i dërgon një kujtesë noteriale për kontratën që kanë bashkë.
- Në përgjigje të kujtesës noteriale, shitësja e ka njoftuar se ajo refuzon të përmbushë detyrimin, për shkak se pala paditëse A.I e ka bërë njoftimin noterial pas kalimit të afatit dymujor të parashikuar në nenin 2 të kontratës së lidhur mes palëve ndërgjyqëse.
- Blerësi ngre padi në gjykatë dhe kërkon ekzekutimin e kontratës së lidhur dhe kalimin në pronësi të pronës së përshkruar më lart.
- Kolegji Civil i GJL-së vëren se, *në interpretim të drejtë të këtij kushti kontraktor, në rrethanat kur ishte e paditura palë në procesin gjyqësor, i përkiste kësaj të fundit detyrimi për të njoftuar blerësin për faktin e përfundimit të procesit gjyqësor duke e ftuar për ekzekutimin e kontratës.*
- Paditësi nuk ishte palë në procesin gjyqësor dhe nuk mund të kishte detyrim t'i njoftonte të paditurës ato çfarë ajo i dinte dhe duhej t'i dinte, faktin se kushti pezullues është vërtetuar dhe se e paditura ka dalë gjyqfituese e duhej të përmbushte kontratën ndaj tij për kalimin në pronësi të sendit.
- Gjithashtu, në kontratë nuk është parashikuar për të paditurën një e drejtë për tërheqjen nga kontrata.

Pyetje për diskutim interaktiv:

1. Cilat janë raportet midis kaparit dhe kësteve të kontratës?

2. A ka rëndësi fakti që sendi i paluajtshëm ka në fakt përmasa më të vogla, sesa ato që parashikohen në certifikatën e pronësisë?
3. A ka të drejtë qiramarrësi të refuzojë pagimin e diferencës së çmimit në kohë, apo ai është në vonesë?
4. A ka të drejtë pronari t'ia shesë sendin C-së?

Pyetje vetëstudimore:

1. Ku dallon kontrata paraprake e shitjes dhe premtimi për shitje?
2. A kanë të njëjtën detyrueshmëri juridike “premtimi për shitje” dhe “kontrata paraprake e shitjes”? - 3. Çfarë është premtimi i njëanshëm dhe ku dallon ai nga “premtimi për shitje” i bërë me dy palë dhe me akt noterial?
4. Cili është dallimi midis një kushti kontraktor të vendosur nga palët me një kusht ligjor të vendosur nga ligji? Ilustroni përgjigjen duke u mbështetur te legjislacioni për shitjen e trojeve të huajve.
5. A dallon oferta publike nga njoftimet në gazeta?

Rast Praktik 3:

Analizoni Vendimin Unifikues të GJL-së nr.13, datë 9.3.2006 - Pavlefshmëri absolute shitje, është shkelur neni 10 i ligjit që lidhet me transparencën e procesit të ankandit dhe barazinë e pjesëmarrësve në të.

Tema 2: Kontrata e dhurimit dhe renta jetore. Dallimet dhe ngjashmëritë

Ngarkesa: 3 orë mësimore

Përshkrimi i temës: Në këtë temë do të trajtohen problematikat e ndeshura në praktikën gjyqësore që lidhet me kontratën e dhurimit, objektin e dhurimit. Forma e dhurimit. Çasti kur hyn në fuqi kontrata. Detyrimet e dhuruesit. Dhurimi me kusht dhe me barrë. Revokimi i dhurimit. Dhurimet jo të zakonshme. Pasuria e tashme e dhuruesit. Sende të luajtshme; sende të paluajtshme; të drejta reale. E drejta e parablerjes dhe e drejta e kompensimit si objekt i dhurimit. Vendimi Unifikues nr. 23, datë 1.4.2002. Renta jetore dhe ndrrthurrja e saj me dhurimin

Pyetje vetëstudimore:

1. A është e drejta e parablerjes e drejtë reale dhe a mund të dhurohet ajo?
2. A përfshihet e drejta e parablerjes në pasurinë trashëgimore?
3. A përfshihet e drejta e parablerjes dhe e kompensimit në konceptin e dhuruesit?
4. A është dhurimi një kontratë reale?
5. A është dhurimi i një të drejte ideale një kontratë konsensuale?
6. Kur hyn në fuqi dhurimi?
7. Në çfarë raporti qëndron kontrata e dhurimit me një deklaratë noteriale të mëvonshme ku pranuesi i dhurimit merr përsipër një kusht apo barrë mbi sendin e dhuruar?
8. A lidhet dhurimi me rentën jetore apo janë dy kontrata që e përjashtojnë njëra-tjetrën?

Rast praktik 1:

Vendimi nr. 52, datë 22.1.2013 i Gjykatës së Lartë.

Kontrata e rentës jetore duhet domosdoshmërisht të përmbajë e tregojë një minimum detyrimesh, veprimesh a kategorish veprimesh të natyrës së mbajtjes dhe/ose përkujdesjes, të cilat duhet t'i kërkojë, e respektivisht t'i përmbushë, përfituesi i rentës jetore dhe debitori i rentës.

Detyrimi që duhet të përmbushet nga debitori i rentës dhe përfitimi që vjen nga renta jetore duhet të jetë konkret.

Mbajtja dhe kujdesi për përfituesin e rentës jetore nuk mund të bazohet thjesht në deklarime tërësisht të përgjithshme, a prioristike, morale, shpirtërore etj., të cilat e bëjnë të papërcaktuar këtë detyrim.

Në çështjen objekt gjykimi, nga ana e gjykatave të faktit pranohet se vërtetohet që mes palëve ndërgjyqëse është lidhur një kontratë e rentës jetore.

Paditësit kanë tjetërsuar, duke e dhuruar, një apartament banimi kundrejt detyrimit për të paditurit që të kujdesen për paditësit për gjithë kohën që janë gjallë. Përveç kësaj dhe faktit që paditësit janë të moshuar, në kontratë parashikohet përgjithësisht detyrimi për kujdes pa treguar dhe orientuar ndonjë formë më konkrete e të përcaktuar të kujdesit.

Paditësit kanë kërkuar zgjidhjen e kësaj kontrate sepse të paditurit nuk ushtrojnë kujdesin që kanë marrë përsipër me anë të kontratës. Pretendimet për zgjidhjen e kontratës janë po ashtu të përgjithshme sikurse edhe vetë parashikimi i kontratës.

Paditësit pretendojnë se pas disa kohësh kujdesi nuk ka qenë në nivelin e kënaqshëm për ta, madje për shkak të qëndrimeve të kundërta lidhur me shkallën dhe shpeshtësinë e kryerjes së kujdesit mes palëve ka kontradikta deri në mospërmbushje të detyrimit për kujdes.

Të paditurit, nga ana e tyre, pretendojnë se i plotësojnë vijimësisht detyrimet për kujdes për mirëmbajtjen, pastrimin etj., punë e kujdes për shtëpinë dhe për paditësit, por paditësit janë konfuzë në atë që kërkojnë e pretendojnë.

Gjykata merr në analizë aspektet praktike të kontratës së rentës jetësore. Kolegji Civil afirmon se kontrata e rentës jetore, në vetvete, përmban dy objekte: nga njëra anë është tjetërsimi i një pasurie të paluajtshme (përfshirë rastin e dhurimit) nga personi në favor të të cilit krijohet renta te “debitori” i rentës. Nga ana tjetër, është shlyerja e rentës nëpërmjet pagesave me këste të caktuara, nëpërmjet kryerjes së veprimeve të caktuara të mbajtjes, të kujdesit etj., nga ana e debitorit të rentës në favor të personit në dobi të të cilit krijohet renta jetore.

Kontrata e lidhur synon, së pari dhurimin e apartamentit nga pala paditëse (përfituesi i rentës jetore) te pala e paditur (debitori i rentës), dhe së dyti përmbushjen e detyrimit nga të paditurit për t'u kujdesur për palën paditëse. Pra, titulli barrësor do të ishte kryerja e veprimeve nga të paditurit për t'u kujdesur për palët paditëse.

Por, në çështjen objekt gjykimi mungojnë elementet minimalisht të domosdoshëm për t'u përmbushur kushti i vlefshmërisë së kontratës së rentës jetore, përse i përket ekzistencës së objektit konkret që formon lëndën e kësaj kontrate, pasi ajo nuk parashtron as minimalisht elemente të përcaktueshme të veprimeve të kujdesit që duhet të përmbushin të paditurit kundrejt paditësve.

Një gjendje e tillë e bën kontratën e lidhur mes palëve ndërgjyqëse një kontratë me objekt të papërcaktuar e që sjell për këtë shkak pavlefshmërinë e vetë kontratës.

Interpretoni kontratën dhe objektin e saj nëse është i përcaktuar, i papërcaktuar apo i përcaktueshëm.

Rast praktik 2: Vendimi civil nr.2297, datë 10.10.2006 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor. Çështja P.SH, a.sh kundër XH.SH & SHOQËRIA E NDËRTIMIT “Z.D.S” sh.p.k person i tretë L.GJ dhe DH.M.

- Objekti i padisë: Zgjidhja e kontratës së dhurimit nr.730/491, datë 25.2.1999 për mospërmbushje të barrës, detyrimin t’i japë paditësve sipërfaqen ndërtimore të një apartamenti e garazh.
- Gjykata e Rrethit Gjyqësor Durrës, ka vendosur: rrëzimin e padisë të paditësve si të pabazuara në prova e ligj.
- Gjykata e Apelit Durrës, ka vendosur: lënien në fuqi të vendimit civil nr.2297, datë 10.10.2006 të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor.

Faktet:

- Me kontratën e dhurimit me aktin noterial dhuruesit, i kanë dhuruar të paditurit, në cilësinë e pranuesit të dhurimit, pjesët e tyre të pandara në bashkëpronësi të një shtëpie me oborr të ndodhur në qytetin e Durrësit.
- Në të njëjtën ditë, pranuesi i dhurimit ka bërë edhe një deklaratë noteriale, me të cilën bëhet deklarim i njëanshëm se shtëpinë do ta përdorë për jetesë dhe nuk do t’ia shesë personave të tjerë. Nëse do ta shiste, motrat e vëllezërit kishin të drejtë të kërkonin anulimin e dhurimit.
- Në vitin 2002, i padituri së bashku me persona të tjerë pronarë të pronave fqinje të paluajtshme kanë hyrë në marrëdhënie kontraktore me një shoqëri ndërtimi. Sipas kësaj kontrate, i padituri do të përfitonte një apartament me sipërfaqe 80 m² dhe një garazh prej 20 m².
- Në rrethana të tilla, duke pretenduar se është shkelur kushti i dhurimit të mos tjetërsimit të pasurisë së paluajtshme të dhuruar, paditësit kanë ngritur në gjykatë padinë dhe kërkojnë zgjidhjen e kontratës së dhurimit dhe detyrimin e të paditurve t’u njohin e kalojnë atyre në pronësi 2/5 e sipërfaqes ndërtimore të apartamentit 80 m² dhe garazhit 20 m² të përfituar nga i padituri nga punimet e ndërtimit të realizuara nga e paditura ZDS sh.p.k.

Pyetje:

1. Në çfarë raporti qëndron kontrata e dhurimit me një deklaratë noteriale të mëvonshme ku pranuesi i dhurimit merr përsipër një kusht apo barrë mbi sendin e dhuruar?
2. Nga shqyrtimi i përmbajtjes së kontratës së dhurimit rezulton se aty nuk është parashikuar ndonjë kusht apo barrë në ngarkim të pranuesit të dhurimit.
3. Deklarata noteriale e nënshkruar nga pranuesi i dhurimit, i padituri rezulton qartë se nuk është pjesë e kontratës së dhurimit, për rrjedhojë, nuk përbën kusht me të cilën rëndohet dhurimi (neni 768 i Kodit Civil).
4. Deklarata noteriale është një shprehje e njëanshme vullneti, deklaratë nga e cila deklaruesi mund të tërhiqet në çdo kohë e rrethanë.
5. Ndërkohë që barra apo kushti rëndues në kontratën e dhurimit duhet të jetë i parashikuar shprehimisht në kontratën e dhurimit. Në këtë mënyrë merr vlerë juridike dhe lindin të drejtat, detyrimet e pasojat përkatëse, si për dhuruesin ashtu edhe për pranuesin e dhurimit.

Rasti Praktik 3: Vendimi Unifikues nr. 23, datë 1.4.2002.

- **Paditës:** Fatime Brasha, Hatixhe Seseri, Sanie Elezi, Hava Leka, Mimoza Beja
- **I Paditur:** Halil Bardhi

- **Objekti:** Konstatimin e pavlefshmërisë së kontratës së dhurimit, duke urdhëruar Zyrën e Regjistrimit të Pasurisë së Paluajtshme të bëjë çregjistrimin përkatës.
- **Rrethanat e faktit**
- Në 1994 K.K.K. Pronave, trashëgimtareve të Ismail Bardhit: u njohu të drejtën e pronësisë mbi një sipërfaqe trualli prej 3177 m², duke ju njohur e drejta e parablerjes për objektin (shtypshkronjë) të ndërtuar mbi sipërfaqen 1140 m².
- Me kontratën e dhurimit dt. 05.08.1995, Sofie Bardhi, si një nga trashëgimtarët e Ismail Bardhit, i ka dhuruar pjesën e vet (1/7) të pasurisë trashëgimore të paditurit Halil Bardhi.
- Me kontratën e shitjes dt 23.10.1995 paditësat kanë blerë nga shitësat Teuta Resuli etj., një pjesë të objekteve të shtypshkronjës që ndodhen në sipërfaqen e truallit të trashëgimlënësit të tyre (ish-pronarit Ismail Bardhi).
- Me kontratën e shitjes dt 09.12.1996 kanë blerë nëpërmjet Agjensisë Kombëtare të Privatizimit Durrës edhe sipërfaqen e truallit nën objekt, së bashku me sipërfaqen funksionale.
- Pala paditëse ka kërkuar pavlefshmërinë e kontratës së dhurimit dt. 05.08.1995 me pretendimin se:
 - Kontrata e dhurimit bie në kundërshtim me nenin 762 të Kodit Civil.
 - Dhuruesja nuk ka qenë pronare në momentin e dhurimit, pasi vendimi i K.K.K.Pronave u ka njohur atyre pronësinë, e truallit por nuk ua ka kthyer atë.
 - Me vendimin e K.K.K.Pronave kanë fituar vetëm të drejtën e parablerjes.
- Pra, objekt gjykimi është kontrata e dhurimit.

Pyetje për diskutim:

- Dhurohet sendi apo edhe të drejtat reale?
- Në qoftë se konkludohet se dhurohen edhe të drejta reale, atëherë e drejta e parablerjes, sipas nenit 21, të Ligjit nr.7698, datë 15.04.1993 “*Për kthimin dhe kompensimin e pronave ish-pronarëve*”, do të konsiderohet e drejte reale dhe a është nga ato që mund të dhurohet?
- 2. Me kontratën e shitjes, sipas nenit 705 të Kodit Civil, kalohet pronësia e një sendi ose kalimi i një të drejte tjetër.
- Me kontratën e dhurimit, sipas nenit 761 të Kodit Civil, kalohet në pronësi pa shpërblim një send i caktuar ose një e drejtë reale.
- A është i njëjtë kuptimi i kalimit të një të drejte sipas nenit 705 të Kodit Civil me atë të kalimit të një të drejte reale, sipas nenit 761 të Kodit Civil?
- A përfshihet në konceptin e pasurisë së dhuruesit e drejta e parablerjes sipas nenit 21 të ligjit të mësipërm?
- 3. Në konceptin e deritanishëm kontrata e dhurimit është konsideruar si kontratë reale, që quhet e lidhur me castin e dorëzimit të sendit.
- Rasti i vetëm që kontrata e dhurimit mund të konsiderohet jo reale, por konsensuale, është kur, njeri nga bashkëpronarët i dhuron tjetrit pjesën ideale të sendit në bashkëpronësi.

- A do të zgjerohet ky koncept edhe në rastin e dhurimit të një të drejte tjetër reale në kuptimin e nenit 761 të Kodit Civil, pra në rastin e të drejtës së parablerjes ?

Tema 3: Kontrata e qirasë dhe e enfiteozës

Ngarkesa 3 orë mësimore

Përshkrimi i temës: Në këtë temë çështjet kryesore që do të trajtohen me magjistratën janë:

Kontrata e qirasë dhe rastet praktike që lidhen me të. Ripërsëritja e qirasë dhe problematikat që lidhen me të. Zgjidhja e qirasë dhe rastet që sjellin zgjidhjen. Pavlefshmëria e qirasë dhe konkurrimi i saj me rastet e pavlefshmërisë së veprimeve juridike në përgjithësi. Dallimi nga enfiteoza dhe huapërdorja. Dallimi i qirasë nga uzufrukti etj.

Metodologjia:

- Kandidatët kanë lexuar paraprakisht një ose më shumë raste gjyqësore, vendim gjyqësor, që lidhet më një nga çështjet e temës.
- Kandidatët ndahen në grupe sipas rastit, ku sejcili grup evidenton problematikat e vërejtura në sejcilin prej rasteve (25 minuta).
- Grupet shkëmbejnë gjetjet e tyre për rastin/rastet përkatëse dhe qasin ose jo qëndrime të tyre duke i relatuar ato (15 minuta).
- Kandidatët diskutojnë mbi bazën e pyetjeve vetëstudimore të parapërgatitura dhe që lidhen me çështjet që kanë paqartësi (25 minuta) .
- Kandidatët do të shkruajnë një vendim mbi bazën e një rasti praktik (kazusi) të dhënë nga pedagogu, duke analizuar drejtë faktet apo grupet e fakeve që ai përmban, shkakun dhe bazën ligjore (50 minuta).
- Konkuzione (35 minuta)

Pyetje vetëstudimore:

1. A ripërtërihet automatikisht qiraja pas kalimit të afatit, nëse palët nuk e njoftojnë njëra-tjetrën se nuk janë dakord për vazhdimin e saj?
2. Si e kuptoni të drejtën e preferimit të qiramarrësit?
3. A lidhet nënqiraja dhe çfarë kushtesh gëzona ajo?
4. Ku dallon qiraja nga enfiteoza?
5. Çfarë dallimi ka qiraja financiare nga qiraja tradicionale?

Rast praktik 1: Vendimi nr. 4639, datë 29.4.2013 i Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë.

Faktet

- Pronari i një apartamenti ka lidhur kontratë qiraje dhe ia ka dhënë këtë apartament me qira shtetasit anglez TH.P, pilot pranë shoqërisë “Albanian Airlines” sh.a.
- Afati është për një periudhë kohe gjashtëmujore. Qiraja është 500 euro në muaj.
- Midis palëve është lidhur aneks kontrata sipas së cilës detyrimet që lindin nga kontrata e qirasë do t'i shlyente shoqëria ajrore.

- Shoqëria “Albanian Airlines” sh.a., nuk ka paguar vlerën e qirasë për periudhën 16 gusht 2011 – 15 prill 2012.
- Të gjitha detyrimet kontraktore të marra përsipër nga pala e paditur ndaj të tretëve, janë paguar nga ana e paditësit qiradhënës P.K.
- Kontrata e qirasë në nenin 2 të saj ka parashikuar të drejtën e rilidhjes së saj pas mbarimit të afatit.
- Në gjykim u provua se pavarësisht se nuk është lidhur një kontratë formale marrëdhënia ka vazhduar edhe pas kalimit të afatit njëvjeçar me të njëjtat të drejta dhe detyrime.

Pyetje:

1. Si do të analizohet fakti që pas përfundimit të kontratës pas 6 muajve edhe pse në kontratë parashikohej e drejta e rilidhjes së saj nga ana e palëve nuk është bërë një veprim i tillë, ndërkohë kur qiradhënia ka vazhduar?

Ushtrime me gojë dhe debat:

Praktika gjyqësore që lidhet me zgjidhjen e kontratës së qirasë dhe me mbarimin e saj.

Ushtrime me gojë dhe debat:

Qiraja dhe enfitheoza, qiraja dhe uzufrukti. Dallimet dhe ngjashmëritë.

Rast praktik 2: Vendimi nr. 9834, datë 18.10.2012 i Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë.

Faktet:

- Gjykimi i kësaj çështje, në mbështetje të nenit 179 të Kodit të Procedurës Civile, u zhvillua në mungesë të palës së paditur.
- Palës paditëse, Agjencia e Administrimit të Pasurive të Sekuestruara dhe të Konfiskuara (AAPSK), nëpërmjet urdhrit nr. 2, datë 3.12.2004, i ka kaluar në administrim pasuria apartament kati VI me sipërfaqe 94.5 m² te kulla TWIN TOWERS.
- Në datën 30.12.2010 AAPSK, në cilësinë e administratorit ligjor të pasurisë, ka lidhur kontratën e qirasë me nr.483 me të paditurin “Plus Oils” sh.a.
- Kjo kontratë është lidhur me afat njëvjeçar deri në datën 31.3.2012, me të drejtë rinovimi. Në pikën 5 të kësaj kontrate, palët kanë rënë dakord për çmimin e qirasë dhe mënyrën e kryerjes së pagesës.
- Pasuria objekt kontrate do të përdorej nga qiramarrësi si zyrë. Në dispozitat e tjera të kontratës objekt gjykimi, palët kanë rënë dakord për të drejtat dhe detyrimet reciproke, mes të cilave edhe detyrimin e qiramarrësit, “Plus Oils” sh.p.k.
- Në pikën 10 të kontratës janë parashikuar rastet e zgjidhjes së kontratës.
- Provohet që pala e paditur të mos ketë qenë korrekte në përmbushjen e detyrimeve kontraktore.

Pyetje rreth kazusit:

1. A janë përmbushur kushtet e kontratës së qirasë nr. 483, datë 28.3.2011?
2. Nëse jo cilat janë efektet dhe pasojat e kësaj mospërmbushjeje?

Rast praktik 3:

- A ishte pronar i dy dyqaneve dhe në 20.3.2008, ia jep me qira B-së.
- Afati i kontratës është 5 vjet, me të drejtë ripërtëritje. A-ja i deklaron me gojë se nëse e shet, qiramarrësi do të preferohet. Nisur nga kjo qiramarrësi bën investime.
- Në 5.7.2007 A-ja i shet B-së dyqanin e parë.
- Në 10.12.2009, A-ja lidh me B-në një kontratë kapari për dyqanin e dytë, ku parashikon se deri në 31.1.2011 do të jepet çmimi prej 200000 euro, kapari ishte 40000 euro, u pagua.
- Në 20.1.2011 B-ja aplikon për kredi në bankë. Komisioni i vlerësimit të bankës, konstaton se dyqani nuk është 96.5 m katror, por 15.8 m katror më pak.
- B-ja njofton për këtë A-në dhe nuk e paguan diferencën e çmimit të shitjes se do ulje që është gati 50000 euro.
- Në 10 shkurt 2011 A-ja ia shet pronën C-së, i cili paraqitet te B-ja dhe i kërkon dyqanin.

Praktikë gjyqësore për diskutim. Vendimi nr.00-2022-473(37), datë 02.02.2022,

Për gjykimin e çështjes civile me objekt shpërblim dëmi të shkaktuar si rrjedhojë e mosrespektimit të detyrimeve kontraktore, KCGJL ka arsyetuar se, nuk është garantuar një proces i rregullt ligjor, që ka për bazë hetimin e plotë e të gjithanshëm dhe parimin e kontradiktoritetit. Gjykata që shqyrton pretendimet, që lindin nga mosrespektimi i një marrëdhënie juridike detyrimi, duhet të identifikojë ekzistencën e detyrimit dhe më pas pretendimin për zbatimin e tij. Rregulli i legjitimitetit të drejtpërdrejtë nënkupton se, e drejta e padisë mund të ushtrohet vetëm nga subjekti i cenuar në të drejtat subjektive apo interesat e ligjshëm të tij (legjitimiteti aktiv) dhe vetëm kundrejt subjektit që me veprimet ose mosveprimet e tij ka shkaktuar cenimin e këtyre të drejtave ose interesave (legjitimiteti pasiv). Zëvendësimi i subjekteve në marrëdhënien juridike të detyrimit mund të bëhet për shkak të ligjit ose për shkak të kontratës (rast tipik është kontrata e sigurimit). Më tej, KCGJL vlerëson se për pranimin e përgjegjësisë civile për dëmin kontraktor dhe jashtëkontraktor, duhet të plotësohen disa kushte kumulative: 1) ekzistenca e faktit të paligjshëm ose mospërbushja e detyrimit kontraktor; 2) ekzistenca e dëmit; 3) lidhja shkakësore e drejtpërdrejtë dhe e menjëhershme midis veprimit ose mosveprimit të paligjshëm dhe pasojës së ardhur, e cila duhet të jetë materiale dhe juridike; 4) veprimi ose mosveprimi të jetë kryer me faj. Nëpërmjet lidhjes shkakësore materiale, vërtetohet se cili është personi përgjegjës (subjekti aktiv) dhe lidhja shkak-pasojë, ndërmjet tre elementëve objektivë e subjektivë të faktit të paligjshëm. Për të lexuar të plotë vendimin, vizito linkun: http://www.gjykataelarte.gov.al/web/37_00_2022_473_8763.doc.

Çështjet për diskutim:

- Përbushja e detyrimeve dhe rëndësia e parimit të korrektesës dhe ndershmërisë në një marrëveshje të drejtë për palët.
- Mosekzekutimi i detyrimeve, vonesa e debitorit, humbja e interesit të kreditorit, pamundësia e përbushjes së detyrimeve.
- **Rregullorja (EC) Nr. 593/2008** e Parlamentit dhe Këshillit Europian e 17 qershorit 2008 mbi ligjin e zbatueshëm në detyrimet kontraktore (Rome I). (2 orë)
- **Rregullorja (EC) Nr. 864/2007** e Parlamentit dhe Këshillit Europian e 11 qershorit 2007 mbi ligjin e zbatueshëm në detyrimet kontraktore (Rome II). (2 orë)

Rast Praktik: Vendimi nr. 1029, dt. 27.10.2000 i KCGJL

- Kërkues: Partia e Bashkimit për të Drejtat e Njeriut.
- Objekti: Plotësim i vendimit të Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë nr. 643, dt., 11.05.2000.
- Rrethanat:
- Paditësat K.A, A.A,F.D, dhe kërkuesi kanë patur një mosmarrveshje lidhur me pagimin e qerasë për disa ambiente të cilat ishin në përdorim të kërkuesit. çështja është gjykuar nga Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë . Kolegjet kanë arritur në përfundimin se midis palëve nuk kishte kontratë qeraje dhe për këtë shkak padia nuk mund të ngrihej. Kolegji vendosi pushimin e gjykimit përse i përket pagimit të qerasë dhe la në fuqi vendimet përse i përket lirimit e dorëzimit të ambienteve. Kolegji nuk u shpreh për rregullimin e pasojave që kishin sjellë vendimet e prishura.
- Kërkuesi kërkoi plotësimin e vendimit të dhënë lidhur me këtë pjesë.

Rrethanat e faktit:

- Vendimet e gjykatave kanë detyruar kërkuesin të paguajnë qiranë e ambienteve që kërkuesi kishte në përdorim. Vendimet e tyre janë dhënë me ekzekutim të përkohshëm. Kërkuesi ka pretenduar që KBGJL të shpreheshin dhe për kthimin e shumave monetare të dhëna nga ana e saj në ekzekutim të këtyre vendimeve që përfundimisht janë prishur me një vendim përfundimtar e të formës së prerë.

Cështje për diskutim:

Cila është mënyra sesi do të zgjidheshin pasojat që rrjedhin nga ekzekutimi i një vendimi, i cili është prishur më pas nga një vendim i formës së prerë, interpretuan vendimin e dhënë prej tyre dhe unifikuan praktikën gjyqësore lidhur me këtë çështje si më poshtë:

Si e lexoni dhe kuptoni nenin 319/2 të K.Pr.Civile? Si bëhet zgjidhja e pasojave për një vendim detyrim që është ekzekutuar dhe për ekzekutimin e përkohshëm të një vendimi që nuk ka marrë formë të prerë, në momentin që prishen më pas me një vendim përfundimtar të formës së prerë?

Tema 4: Kontrata e sipërmarrjes, ndërthurja dhe dallimet e saj nga kontrata e porosisë dhe transportit; (Ngarkesa: 4 orë e organizuar në 1-2 javë)

Përshkrimi i temës:

Në këtë temë do të trajtohen çështje që lidhen me: Kontrata e sipërmarrjes dhe praktika që lidhet me të; Çastin e kalimit të pronësisë mbi veprën, Kuptimi i rrezikut dhe natyra e tij. Llojet e rrezikut. Dallimi i sipërmarrjes nga porosia, transporti etj.Detyrimet e palëve nga sipërmarrja. Garancitë e sipërmarrjes. Natyra e rrezikut te sipërmarrja. Dallimi i sipërmarrjes nga shitja paraprake dhe nga shitja me rezervë pronësie. Dallimi nga shoqëria e thjeshtë, e të tjera.

Metodologjia:

- Kandidatët kanë lexuar paraprakisht një ose më shumë raste gjyqësore, vendim gjyqësor, që lidhet më një nga çështjet e temës.
- Kandidatët ndahen në grupe sipas rastit, ku sejcili grup evidenton problematikat e vërejtura në secilin prej rasteve (25 minuta).
- Grupet shkëmbejnë gjetjet e tyre për rastin/rastet përkatëse dhe qasin ose jo qëndrime te tyre duke i relatuar ato (15 minuta).
- Kandidatët diskutojnë mbi bazën e pyetjeve vetëstudimore të parapërgatitura dhe që lidhen me çështjet që kanë paqartësi (25 minuta) .
- Kandidatët do të shkruajnë një vendim mbi bazën e një një rasti praktik (kazusi) të dhënë nga pedagogu, duke analizuar drejtë faktet apo grupet e fakeve që ai përmban, shkakun dhe bazën ligjore (50 minuta).
- Konkuzione (35 minuta)

Pyetje vetëstudimore:

1. Ku dallon rreziku në kontratën e transportit me rrezikun në kontratën e sipërmarrjes?
2. A janë pasojat që vijnë nga rrethanat e paparashikuara në ngarkim vetëm të sipërmarrësit apo edhe të porositësit? Cili është kufiri që e ndan këtë përgjegjësi? A ndryshon përgjigjja në rast se konkurren faji i sipërmarrësit?
3. Çfarë natyre duhet të ketë risku që një kontratë e zakonshme porositë të shndërrohet në kontratë sipërmarrje?
4. A ka rëndësi nëse titulli i kontratës është i përgjithshëm ose i paspecifikuar si duhet për të përcaktuar nëse ajo është sipërmarrje apo jo? Si duhet të arsyetojë gjykata në vendimin e saj në këto raste?
5. Si konkurren padia civile në procesin penal që lidhet me veprat penale në fushën e veprimtarive ndërtuese dhe sipërmarrëse?

Rast praktik për diskutim interaktiv:

- Ndërtimi i pallatit 6-katësh + një kat nëntokë me garazhe.
- Themelet mbushen me ujë pas disa ditësh me reshje shiu.
- Provat dhe hartat nuk kanë nxjerrë problematika për qëndrueshmërinë e terrenit ku po ndërtohet.
- Hartat e kohës së Italisë para Luftës II Botërore, të nxjerra nga Arkivi i Shtetit tregojnë se tubacioni i vjetër i furnizimit me ujë të Tiranës është 2m më thellë se ai aktual dhe ka një dalje tubacioni që sjell ujërat e shirave.
- Ndryshimi në projekt ngre koston e ndërtimit për garazhet duke e dyfishuar atë.
- Vetëm dy porositës bien dakord me shtesën e çmimit.

Pyetje:

1. Ku dallon përgjegjësia për rrezikun nga përgjegjësia për mos përmbushjen e detyrimeve?
2. Cilat konsiderohen rrethana të paparashikuara?

Rast praktik 1: Vendimi nr. 280, datë 7.12.2016 i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.

Paditës: **S.K (në vijim edhe Porositësi)**

I paditur: **Shoqëria “K” sh.p.k dhe Shoqëria “Xh.05”**

Objekti: Detyrimin e të paditurve të zbatojnë kontratën e sipërmarrjes datë 10.9.2009 dhe dorëzimin e apartamentit.

Faktet

- Midis palëve është lidhur kontrata e sipërmarrjes me akt noterial e datës 10.9.2009, me objekt ndërtimin e një apartamenti banimi me sipërfaqe 100.3 m² në pallatin që sipërmarrësit po ndërtonin në qytetin e Pogradecit.
- Paditësja është trashëgimtare ligjore e porositësit Y.K., i cili ka ndërruar jetë pas lidhjes së kontratës.
- Çmimi për apartamentin është vendosur në shumën 35.000 euro dhe është paguar nga i ndjeri Y.K. Sipas kontratës është vendosur që në fund të punimeve dhe me pagimin e çmimit “do të dorëzohet apartamenti me çelësa në dorë”.
- Porositësi pretendon se sipërmarrësit kanë refuzuar dorëzimin e apartamentit, edhe pse pala porositëse ka përmbushur tërësisht detyrimin e saj për pagimin e çmimit.
- Aktualisht apartamenti i banimit rezulton në pronësi të “K” sh.p.k.
- Të paditurit refuzojnë dorëzimin me arsyetimin se çmimi i është paguar «X05» sh.p.k dhe jo «K» sh.p.k.
- Gjykata e gjen sipërmarrësin në kushtet e mospërmbushjes së detyrimeve kontraktore.
- Gjykata e Apelit konkludon se të paditurit jo vetëm që duhet të përmbushin në mënyrë të menjëhershme detyrimin për dorëzimin e apartamentit të banimit, por njëkohësisht duhet të njohin pronësinë e trashëgimtarëve të porositësit Y.K mbi këtë pronë dhe nuk duhet të kryejnë asnjë veprim që cenon në mënyrë të paligjshme të drejtat e tyre mbi të.
- I padituri i ka njohur dhe kaluar paditësit pronësinë në kuptimin substancial të së drejtës së pronësisë nëpërmjet një kontrate sipas nenit 163 të Kodit Civil.

Rast Praktik 2:

Në vendimin nr.00-2022-677(117), datë 06.04.2022, për çështjen civile me objekt detyrimin për kthimin e shumës për konfiskimin e formularit të sigurimit të kontratës, KCGJL vlerësoi se, tashmë është praktikë e konsoliduar që gabimet në procedim shqyrtohen paraprakisht nga ana e Gjykatës së Lartë, para se të shqyrtojnë themelin e çështjes.

Në çështjen konkrete, padia është ngritur nga një organ i administratës publike, për një mosmarrëveshje që ka lindur gjatë zbatimit të një kontrate administrative për realizimin e një shërbimi publik, që ishte hartuar në formën e një kontrate sipërmarrjeje dhe shoqërohej nga kontrata e sigurimit. Kjo e fundit ka karakter aksesor në raport me kontratën administrative dhe nuk mund të trajtohet si e pavarur.

Si rrjedhojë, do të ndjekë të njëjtin regjim juridik, pasi detyrimi për të paguar garancinë nuk buron nga kontrata e sigurimit, por nga kontrata e sipërmarrjes, ndërkohë që me kontratën e sigurimit, thjesht është transferuar përgjegjësia për këtë detyrim nga sipërmarrësi tek shoqëria e sigurimit.

Duke vlerësuar se, kjo çështje duhet të shqyrtohet sipas gjykimit administrativ, KCGJL ka theksuar se mosrespektimi i kompetencës lëndore e bën vendimin gjyqësor absolutisht të pavlefshëm dhe pretendimi për respektimin e kësaj kompetence mund të ngrihet si nga personat e interesuar në gjykim, ashtu edhe kryesisht në çdo fazë të procesit. Shkelja nga ana e gjykatave të rregullave proceduriale për shqyrtimin e mosmarrëveshjeve jashtë kompetencës lëndore të tyre, konsiderohet cenim i parimit kushtetues të procesit të rregullt ligjor, ku përfshihen ato shkelje që

kanë ndikim të drejtpërdrejtë në një proces ligjor, vërtetimi i të cilave do të cenonte të drejtat dhe liritë themelore të individit, sikurse është e drejta për t'u gjykuar nga një gjykatë e krijuar me ligj (referuar vendimit nr. 11/2009 të Gjykatës Kushtetuese). Për të lexuar të plotë vendimin, vizito linkun: http://www.gjykataelarte.gov.al/web/117_00_2022_677_9142.doc.

Rast praktik 3:

Në gjykatë vjen një padi e sipërmarrësit shoqërisë “A.Y” sh.p.k e cila kërkon pagimin e 50% të çmimit të sipërmarrjes.

Faktet:

- Sipërmarrësi fiton tenderin për të ndërtuar një pikë doganore. Pasi lidhet kontrata, sipërmarrësi merr nga Drejtoria e Doganave 50% të vlerës së çmimit.
- Pasi dorëzohet vepra, sipërmarrësi kërkon pagimin e diferencës së çmimit.
- Gati një vit pas mbarimit të kontratës, sipërmarrësi ngre padi dhe kërkon shpërblimin e sipërmarrjes dhe shpërblimin e dëmit të shkaktuar nga vonesa.
- Në gjykim përfaqësuesi i doganave prapëson duke thënë se dogana nuk ekziston më si veprë. Gjatë hetimit gjyqësor rezulton se ajo është prishur si rezultat i një stuhie.
- Pra, në çastin e gjyimit, vepra nuk ekziston më.

Pyetje: A ka rëndësi ky fakt për gjykimin? Si e afekton ai procesin?

Tema 5: Kontrata e sigurimit të pasurisë, e mjeteve motorike, e jetës, e shëndetit, e mallrave, e veprimtarive, etj; Ngarkesa mësimore: 3 orë

Përshkrimi i temës: Në këtë temë do të analizohen çështje që lidhen me kontratën e sigurimit dhe termat e specifikuar të kësaj kontrate që lidhen me policën e sigurimit, primin e sigurimit, rastin e sigurimit, risigurimin etj; Sigurimin e detyrueshëm. Njohja dhe parashikimi i riskut; dhe minimizimi i pasojave të risqeve; raporti risk-aksident; menaxhimi i humbjeve nga aksidentet; rëndësia e sigurimit të mjetit dhe jetës në udhëtim; qëllimi: shpenzimi të kthehet në përfitim. Pavlefshmëria versus paefektshmëria në kontratën e sigurimit. Paefektshmëria versus mosekzekutimi i detyrimeve. Kontrata e sigurimit dhe kontrata e transportit automobilistik, ajror dhe detar. Specifikat e tyre.

Metodologjia:

1. Kandidatët kanë lexuar paraprakisht një ose më shumë raste gjyqësore, vendim gjyqësor, që lidhet me një nga çështjet e temës.
2. Kandidatët ndahen në grupe sipas rastit, ku sejcili grup evidenton problematikat e vërejtura në sejcilin prej rasteve (25 minuta).
3. Grupet shkëmbejnë gjetjet e tyre për rastin/rastet përkatëse dhe qasin ose jo qëndrime te tyre duke i relatuar ato (15 minuta).
4. Kandidatët diskutojnë mbi bazën e pyetjeve vetëstudimore të parapërgatitura dhe që lidhen me çështjet që kanë paqartësi (25 minuta) .

5. Kandidatët do të shkruajnë një vendim mbi bazën e një rasti praktik (kazusi) të dhënë nga pedagogu, duke analizuar drejtë faktet apo grupet e fakeve që ai përmban, shkaku dhe bazën ligjore (50 minuta).
6. Konkuzione (35 minuta)

Pyetje vetëstudimore:

1. Kur hyn në fuqi sigurimi dhe a mund të jetë i vlefshëm ai nëse nuk është paguar primi i sigurimit ose kur ai paguhet pasi ka ndodhur ngjarja e sigurimit?
2. Si ndërthuret kontrata e sigurimit të jetës me kontratën e kredisë bankare?
3. Cilat janë specifikat e sigurimit të shëndetit? A konsiderohet një rast diagnostikimi me kancer dhe që rezulton i shëruar prej 8 vjetësh si një e dhënë që e bën sigurimin e jetës të pavlefshëm nëse nuk i vihet në dijeni siguruesit në momentin e lidhjes së kontratës?
4. Çfarë lloj kontratash sigurimi njihen në tregun kombëtar dhe ndërkombëtar?

Rast praktik 1: Vendimit nr. 00-2012-1593 (269), datë 24.5.2012 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë

Rrethanat e faktit:

- Shoqëria “Sigal Uniqa Group Austria” sh.a, me subjekte të interesuara: Shoqërinë “Real X” sh.p.k me objekt: shfuqizimin si të papajtueshëm me Kushtetutën, të vendimit nr.00-2012-1593 (269), datë 24.5.2012 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë; pezullimin e ekzekutimit të vendimit nr.00-2012-1593 (269), datë 24.5.2012 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë.
- Shoqëria “REAL X” sh.p.k ka lidhur me shoqërinë “SIGAL UNIQA GROUP AUSTRIA” sh.a, kontratën e sigurimit të mallrave në transport.
- Shuma e sigurimit, ishte në masën 1.300.000 USD me kushtet “Total Loss Only”.
- Vlera e primit të sigurimit ishte caktuar në masën 5.040 dollarë, e papaguar.
- Në datën 30.6.2007, rreth orës 19:00, anija që transportonte mallin, është mbytur në ujërat e Indisë së bashku me ngarkesën e siguruar.
- Shoqëria “REAL X” sh.p.k ka kërkuar nga ana e shoqërisë “SIGAL” sh.a, por kjo e ka refuzuar.
- Tre ditë pas mbyttjes së anijes, paditësi ka paguar edhe primin e sigurimit, pagesë e cila është bërë në datën 2.7.2007 pranë “First Investment Bank” në Tiranë.
- Gjykata e shkallës së parë dhe ajo e apelit kanë arritur në përfundimin se anija është mbytur për faj të transportuesit të mallit dhe nga i siguruari nuk janë zbatuar kushtet e kontratës së sigurimit për njoftimin në kohë dhe minimizimin e humbjeve, ç’ka e çliron siguruesin nga dëmshpërblimi.
- Kontrata e sigurimit mbulonte vetëm humbjen totale të mallit (total loss only) dhe se siguruesi ka detyrimin të paguajë vetëm kur malli ka humbur tërësisht dhe s’ka asnjë mundësi për rikuperimin e tij.
- Në gjykim ka rezultuar e provuar se anija është mbytur 2 milje larg hyrjes së portit, në thellësinë 14 m dhe ka qenë mundësia që malli të rikuperohej, çka rezulton se është bërë nga pronari i anijes.
- Gjykata e Lartë nuk ka respektuar standardin kushtetues të gjykimit nga një gjykatë e caktuar me ligj pasi ajo ka tejkaluar kompetencat dhe kufijtë e shqyrtimit të çështjes, duke e bazuar vendimin në fakte e rrethana që nuk rezultojnë nga provat e marra e të vlerësuara nga dy gjykatat e faktit.

- Në kuptim të funksionit rishikues të Gjykatës së Lartë, i sanksionuar në nenin 141 të Kushtetutës, sipas nenit 472 të KPC-së, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë ka në kompetencë të shqyrtojë problemet që kanë të bëjnë me mosrespektimin ose zbatimin e gabuar të ligjit material e procedural, kurse neni 485 i KPC-së i ka dhënë të drejtë Kolegjit Civil apo Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë që, ndër të tjera, të vendosin prishjen e vendimit të gjykatës së apelit dhe të lënë në fuqi vendimin e gjykatës së shkallës së parë, si dhe të ndryshojnë njëkohësisht vendimet e të dy gjykatave më të ulëta.

Gjykata e Lartë mund të vendosë për themelin e çështjes vetëm nëse mosmarrëveshja mund të zgjidhet në bazë të të njëjtave fakte dhe prova të vlerësuara nga gjyqtari i faktit dhe që përbëjnë bazën e vendimit në të cilin është bërë një interpretim i gabuar i ligjit. Kontrolli i saj duhet të fokusohet vetëm në drejtim të ligjshmërisë dhe bazueshmërisë së vendimeve të ankimuara, pra mbi mënyrën e zbatimit të ligjit nga gjykatat më të ulëta. Në rast se Gjykata e Lartë vlerëson se provat e administruara nuk janë të mjaftueshme për arritjen e një konkluzioni apo se nevojitet kryerja e vlerësimeve të mëtejshme të tyre, ajo nuk mund të marrë kompetencat e gjyqtarit të faktit, por duhet të kthejë çështjen për rishqyrtim me qëllim plotësimin e këtyre të metave të vendimit.

Gjykata Kushtetuese vlerëson se Gjykata e Lartë, duke e zgjidhur çështjen mbi bazën e provave dhe fakteve që nuk janë administruar dhe provuar në një gjykim të barabartë dhe në zbatim të parimit të kontradiktoritetit, si dhe duke bërë një rivlerësim të provave, në një kohë kur kërkuesi jo vetëm nuk kishte të drejtë të diskutonte për to në Gjykatën e Lartë, por dhe nuk ishte i përgatitur për të paraqitur argumentet e veta lidhur me faktet e çështjes, e ka vënë atë në një pozitë të diferencuar në raport me palën tjetër, duke e cenuar në të drejtën e tij për të qenë i barabartë në një gjykim të drejtë dhe të pavarur.

Gjykata Kushtetuese vendosi: shfuqizimin, si të papajtueshëm me Kushtetutën e Republikës së Shqipërisë, të vendimit nr. 00-2012-1593 (269), datë 24.5.2012 të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë dhe dërgimin e çështjes për rishqyrtim në Gjykatën e Lartë.

Pyetje për diskutim:

1. A është kontrata e vlefshme?
2. A ka hyrë kontrata e sigurimit të transportit detar në fuqi?
3. Kur quhet kontrata e lidhur?
4. Cilat janë pasojat e palëve nga çasti i lidhjes së kontratës?
5. Cilat janë detyrimet e palëve?

Literatura e detyrueshme

Legjislacion:

- Ligji nr.10076, datë 12.2.2009, “Për sigurimin e detyrueshëm në sektorin e transportit”, i ndryshuar me ligjin nr. 10455, datë 21.7.2011.
- Ligjin “Për veprimtarinë e sigurimit, të risigurimit dhe ndërmjetësimit në sigurime dhe risigurime” nr.9267, datë 29.7.2004 i ndryshuar me ligjin nr. 9338, datë 16.12.2004 dhe ligjin nr. 9685, datë 26.2.2007.
- Kodi Civil i Republikës së Shqipërisë, miratuar me ligjin nr. 7850, datë 29.7.1994, i ndryshuar.
- Kodi Detar i Republikës së Shqipërisë, miratuar me ligjin nr. 9251, datë 8.7.2004.
- Kodi Ajror i Republikës së Shqipërisë miratuar me ligjin nr. 10040, datë 22.12.2008 (neni 137, sigurimi i detyrueshëm).

- Rregullorja e Autoritetit të Mbikëqyrjes Financiare (AMF) nr.75, “Për primet e sigurimit të detyrueshëm në sektorin e transportit, miratuar me vendim bordi nr.75, datë 28.8.2009”.
- Rregullorja e AMF-së nr. 53, datë 25.6.2009, “Për trajtimin e dëmeve që mbulohen nga kontrata e sigurimit të detyrueshëm në sektorin e transportit”.

Praktikë gjyqësore:

- Vendimi nr.27, datë 24.6.2013 i Gjykatës Kushtetuese.
- Vendimi nr. 4639, datë 29.4.2013 i Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë.

Tema 6: Kontratat që lidhen me pronësinë intelektuale (Ngrakesa 6 orë mësimore)

Përshkrimi i temës:

Temat që do të trajtohen në kursin e “Pronësisë Intelektuale” janë si vijojnë: Çështje të rëndësishme të së drejtës së autorit: Të drejtat morale dhe ekonomike. Autorësia dhe pronësia në të drejtën e autorit dhe kohëzgjatja e mbrojtjes së saj. Shkelja e së drejtës së autorit; Jurisprudenca e BE-së dhe Konventat Ndërkombëtare. Konkretisht si autori, vepra, vepra e prejardhur, vepra origjinale, pronësia transferimi i pronësisë, shkelja dhe natyra e saj, plagjaturat, etj. Pedagogu do të organizojë seanca me debate juridike lidhur me dispozita të diskutueshme të legjislacionit civil dhe atë të që rregullon të drejtën e autorit, me qëllim që të evidentohen vakume juridike apo çështje të cilat nuk kanë gjetur zgjidhje shprehimisht në ligj. Në këtë temë do të trajtohen të drejtat të lidhura ngushtësisht me autorin, Parime të përgjithshme, e drejta e identifikimit si autor – paterniteti, e drejta për të kundërshtuar përdorimin e padrejtë integriteti, pranimi dhe heqja dorë, kuptimi i të drejtave morale dhe ekonomike, dallimi midis tyre dhe kufizimet e së drejtës ekonomike. Në këtë temë do të trajtohen edhe çështje të lidhura me autorësinë, pronësinë, kohëzgjatjen e mbrojtjes së të drejtës së autorit. Veprat origjinale; filmat; veprat e sipërmarrjeve të tjera; Mbrojtja e së drejtës së autorit; Programet kompjuterike dhe Legjislacioni i BE-së. Autorizimi ose pranimi nga pronari, Interesi publik, përdorimi i drejtë. Në këtë temë do të trajtohen çështje të lidhura me autorësinë, pronësinë, kohëzgjatja e mbrojtjes së të drejtës së autorit. Veprat origjinale; filmat; veprat e sipërmarrjeve të tjera; Mbrojtja e së drejtës së autorit; Programet kompjuterike dhe Legjislacioni i BE-së. Autorizimi ose pranimi nga pronari, Interesi publik, përdorimi i drejtë. Kjo temë do të ndalojë tek aktet ndërkombëtare ku ka aderuar Shqipëria dhe që janë pjesë e legjislacionit të brendshëm për gjykatat shqiptare. Në këtë trajtesë vlen të përmendet Deklarata e të Drejtave të Njeriut dhe të Qytetarit, Konventa themeluese e OMPIT dhe e UNESCO-s e viti 1967, Konventa e Bernës dhe Protokolli shtesë i saj i vitit 1914, Akti i Stokholmit, i vitit 1967, Akti i Berlinit, Akti i Parisit, i vitit 1971, Konventa e Madridit e vitit 1979, etj.

Metodologjia:

1. Kandidatët kanë lexuar paraprakisht një ose më shumë raste gjyqësore, vendim gjyqësor, që lidhet më një nga çështjet e temës.
2. Kandidatët ndahen në grupe sipas rastit, ku secili grup evidenton problematikat e vërejtura në secilin prej rasteve (25 minuta).

3. Grupet shkëmbejnë gjetjet e tyre për rastin/rastet përkatëse dhe qasin ose jo qëndrime te tyre duke i relatuar ato (15 minuta).
4. Kandidatët diskutojnë mbi bazën e pyetjeve vetëstudimore të parapërgatitura dhe që lidhen me çështjet që kanë paqartësi (25 minuta) .
5. Kandidatët do të shkruajnë një vendim mbi bazën e një rasti praktik (kazusi) të dhënë nga pedagogu, duke analizuar drejtë faktet apo grupet e fakeve që ai përmban, shkakun dhe bazën ligjore (50 minuta).
6. Konkuzione (35 minuta)

Pyetje vetëstudimore:

- Si dëshmohet dëmi i shkaktuar nga një robot që është programuar për të bërë punët e shtëpisë?
- Cili është kuptimi i Origjinalitetit në një krijim të ri dhe në përpjekjet për të përshtatur një vepër që ka ekzistuar?
- Si e kuptoni faktin që ku autori demonstroi investimin e një niveli pune krijuese në produktin përfundimtar?
- Analizoni të ashtuquajturën “Teori e Djersës së të Drejtës së Autorit” dhe të ashtuquajturën “Teori e origjinalitetit” dhe ndërthurjen midis tyre?
- Shikoni Foton e Vace Zelës në funeralin e saj e vendosur nga Ministria e Kulturës mbi Teatrin e Operas dhe Baletit dhe analizoni nëse ka shkelje të së drejtës së fotografit për riprodhimin pa leje?
- A është shkelje e së drejtës së autorit shumëfishimi i CD muzikore, videove të filmave për qëllime familjare? Po për një rreth shoqëror me të paktën 10 persona?
- Sa mendoni se duhet të jetë masa apo % e marrjes nga një vepër tek tjetra që të mos konsiderohet shkelje;
- Si e kuptoni termit “Impakti ekonomik i marrjes” dhe “Impakti joekonomik i marrjes” në rastin e veprave të prejardhura?
- Sa është masa e përshtatjes tek veprat që janë domain public?
- Kur një vepër është domain public? Analizoni rastin e monumenteve të vendosura në vende publike? Cilat janë procedurat e përzgjedhjes dhe vendosjes së tyre?
- A ka cenim të imazhit të veprës në rastin e monumentit të Mandelës, ku grupi skulptoror ka vendosur një figurë lepurit në pjesën e brendshme të veshit?

1. Diskutime//debat/ushtrime dhe prezantim me gojë me temë:

- A mund të gëzojë një personazh i një vepre një mbrojtje të posaçme të të drejtës së autorit, vecmas veprës? Hulumtoni lidhur me personazhin e Sherlock Holmes.
- Analizoni nenin 3 të ligjit për të drejtën e autorit. Si e kuptoni përmbajtjen e tij?

Ushtrime, debat, punë e pavarur individuale/në grup:

- Analizoni rastin e përdorimit i arkivave të fonotekës, të fototekës, të RTVSH-së, për riprodhimin, orkestrimin, përshtatjen dhe shpërndarje e 100 këngëve të shekullit?

- A është përdorim i drejtë përdorimi i fotografive/pikturave për kartolina, karta telefonike, bileta avioni?

Rast praktik 1

Vendimi nr. 3792, datë 02.06.2021, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë

Një person kontrakttoi një shkrimtare për të shkruar një roman autobiografik mbi jetën e tij në fushën e futbollit. Palët ranë dakord për pagesën prej *** euro, ku një pjesë u dha si kapar. Autorja e dorëzoi romanin në afatin e kontratës (prill 2018), por paditësi nuk ishte i kënaqur me përmbajtjen dhe refuzoi të paguante pjesën tjetër, duke kërkuar prishjen e kontratës dhe kthimin e kaparit. Autorja kundërshtoi dhe paraqiti kundërpadi për pagesën e shumës së mbetur dhe dëmshpërblim.

Pretendimet kryesore:

- **Paditësi:** Romani nuk pasqyrore jetën e tij reale, kishte elementë fiktivë dhe nuk ishte cilësor; prandaj kërkoj prishjen e kontratës dhe kthimin e shumës së dhënë.
- **E paditura (autorja):** Ajo kishte përmbushur kontratën duke dorëzuar romanin në afat; romani ishte pranuar fillimisht nga paditësi; mosshlyerja e pagesës përbënte shkelje nga ana e paditësit.

Vlerësimi i Gjykatës:

- Kontrata ishte kontratë sipërmarrjeje: autorja merr përsipër shkrimin e romanit, duke ruajtur të drejtën e autorit, ndërsa paditësi përfitonte të drejtat ekonomike kundrejt pagesës.
- Dorëzimi i romanit ishte bërë në kohë dhe brenda kushteve të kontratës.
- Paditësi e kishte pranuar fillimisht veprën (“ka dalë kryevepër, por ka nevojë për disa shtesa”), çka tregonte se nuk kishte refuzim të menjëhershëm për mos përmbushje.
- Mospëlqimi subjektiv i mëvonshëm nuk përbën mospërmbushje kontraktore.
- Për pasojë, kërkesa e paditësit u rrëzua, ndërsa kundërpadia e autores u pranua: paditësi u detyrua të paguajë diferencën e shumës së kontratës plus kamatëvonesat ligjore.

Çështje për diskutim

1. E drejta e autorit vs. e drejta ekonomike: A ishte e qartë ndarja e këtyre dy të drejtave në kontratë? Çfarë pasoja ka pasaktësia terminologjike?
2. Mospëlqimi subjektiv: A duhet të ketë të drejtë klienti të refuzojë veprën vetëm mbi bazën e shijes personale, kur autori ka respektuar kontratën?
3. Kapar vs. parapagim: Në këtë rast, a duhet shuma e dhënë të trajtohej si kapar që humbet, apo si parapagim që duhet kthyer?
4. Roli i provave elektronike: Sa të vlefshme janë mesazhet në Facebook si provë në një proces gjyqësor?

5. Autonomia krijuese e autorit: Deri në ç'masë një autor i kontraktuar për një roman autobiografik ka lirinë të fusë elementë fiktivë ose të interpretojë historinë?

Rast praktik 2

Vendim nr. 3629, datë 21.09.2020, Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë

Java e parë Kontratat që lidhen me të drejtën e autorit (Ngarkesa 3 orë)

K.A, një e mitur, mori pjesë si interpretuese në një reklamë të prodhuar nga shoqëria “**K.S**” sh.p.k. për llogari të “**A**” sh.a.. Ajo kreu xhirimet, por nuk u nënshkrua asnjë kontratë e shkruar nga prindërit e saj si përfaqësues ligjorë, siç kërkohet nga ligji për të drejtat e autorit dhe Kodi Civil. Spot-i dhe imazhet e saj u transmetuan gjerësisht në televizione, rrjete sociale dhe billboarda publike pa autorizimin ligjor të duhur.

Pretendimi i paditëses:

Përdorimi i paautorizuar i interpretimit të saj cenon të drejtat pasurore dhe jopasurore, ndaj kërkoi shpërblim financiar.

Pretendimi i palës së paditur:

Shoqëria mohoi shkeljen, duke pretenduar se nuk kishte përdorim të paautorizuar dhe se kërkesa për dëm ishte e pabazuar.

Vlerësimi i Gjykatës:

- Paditësja ka qenë nën moshën 14 vjeç dhe nuk kishte zotësi për të vepruar; pjesëmarrja e saj duhej autorizuar me kontratë të shkruar nga prindërit.
- Përdorimi i reklamës dhe imazhit të saj pa këtë kontratë përbën veprim juridik të pavlefshëm dhe shkelje të të drejtave të interpretueses.
- Palët e paditura përfituan financiarisht nga reklama pa shpërblyer paditësen.
- Veprimet përbëjnë shkelje të ligjit për të drejtat e autorit dhe kundërvajtje administrative.

Vendimi:

Gjykata pranoi pjesërisht padinë, konstatoi cënimin e të drejtave pasurore dhe jopasurore të K.A dhe detyroi shoqërinë “**K.S**” sh.p.k. të paguajë **300,000 lekë** si shpërblim.

Pyetje për diskutim

1. A duhet lejuar pjesëmarrja e të miturve në reklama pa një kontratë të qartë me përfaqësuesit ligjorë?
2. Si duhet balancuar interesi ekonomik i kompanive me mbrojtjen e të drejtave të të miturve?
3. Sa e rëndësishme është forma e shkruar e kontratës në marrëdhëniet e të drejtës së autorit?

4. A është shpërblimi prej 300,000 lekësh proporcional me përfitimin ekonomik të kompanisë nga reklama?
5. Çfarë përgjegjësie duhet të mbajnë kompanitë në përdorimin e imazhit të fëmijëve?

Ushtrime, debat me gojë:

- Shikoni videot e mëposhtme dhe jepni cilat janë pikat e mundshme për diskutim, duke ndaluar posaçërisht tek raporti midis autorit, pronarit, krijuesit, interpretuesit, kameramanit, etj:
 - <https://www.youtube.com/watch?v=y8O9vuH3ëB4>
 - https://www.youtube.com/watch?v=uypIj_BYzAë
 - <http://www.independent.co.uk/news/world/europe/meet-juuso-the-painting-broëw-bear-finlands-next-biggest-export-a6720781.html>
 - <https://www.youtube.com/watch?v=A4dQIuD6xbA>
 - <https://www.youtube.com/watch?v=GrEttzMCneo>

Ushtrime, debat, punë e pavarur në grup:

- Analizoni rastet e GJEDNJ-së lidhur me Median sociale dhe interesin public për mbrojtjen e të dhënave private si dhe gjuhën e urrejtjes.

Rasti praktik 3:

Vendim i Kolegjeve të Bashkuara të Gjykatës së Lartë, Vendimi Nr. 2312 datë 13.07.1999.

- Në çështjen *Arba Editions sh.p.k, kundër Albtelekom sh.a., person të tretë A. B.* me objekt padie shpërblim dëmi, Kemi një padi të ngritur nga shoqëria “Arba Editions” sh.p.k kundër “Albtelekom” Sh.a me objekt shpërblimin e dëmit pasuror, dhe atë jopasuror;
- I padituri ka riprodhuar në kartat telefonike që ai shet për publikun, pamjet e kartolinave të prodhuara nga paditësi, pra, vepra këto për të cilat sipas tij, ndalohet riprodhimi.
- Ndërkohë, personi i tretë, si ndërhyrës dytësor, në bazë të nenit 191 të K.Pr.C. ka paraqitur para gjykatës të njëjtim kërkim.
- Në qoftë se personi i tretë kërkon dëmshpërblimin për shkak të shkeljes së të drejtës morale të autorit, atëherë ai mund të legjitimohet si ndërhyrës kryesor, duke paditur më vete të paditurin “Albtelekom”sh.a dhe duke spostuar paditësin në këtë kërkim, meqënëse kjo është një e drejtë e tij ekskluzive dhe e patransferueshme që i njeh ligji i mësipërm., Detyrimin e palës së paditur “Albtelekom”Sh.A t’i shpërblejë dëmin paditësit “Arba Editions”sh.p.k në shumë 2.065.795 lekë dhe detyrimin e palës së paditur “Albtelekom” Sh.A t’i shpërblejë dëmin personit të tretë A. B. në shumën 2.160.000 lekë.

Pyetje për diskutim:

- A mund të kërkojë personi i tretë kërkon dëmshpërblimin për shkak të shkeljes së të drejtës morale të autorit, atëherë kua ai i ka kaluar të drejtat e tij të mbrojtjes së autorësisë tek një agjenci.

Rast praktik 4:

- Në çështjen Provinca Franceskane shqiptare kundër Entit botues “Gjergj Fishta” rezulton se i padituri ka botuar veprën e plotë të At Gjergj Fishtës duke menduar se është një public domain dhe e ka konsideruar një përdorim të drejtë;
- At Gjergj Fishta ka vdekur në vitin 1940.
- Më 8.12 1890 At Fishta ka pranuar Kushtetutën e Fretërve Minor, sipas të cilës ai ka bërë një deklaratë ku heq dorë nga të mirat që ka ose do të ketë në favor të dëmtuarit akuzues. Ai nuk ka lënë testament.
- Sipas formulës së betimit Provinca Franceskane është pronare e të drejtave të autorit të At. Gjergj Fishtës;
- Në vitin 1997 kjo formulë ka ndryshuar në Itali duke qenë i detyrueshëm testamenti para kushtetuimit.

Pyetje për diskutim:

- Çfarë veprimi juridik është formula e betimit për kushtetuimin e një besimi fetar?
- A është ky veprim juridik i vlefshëm? analizoni shfaqjen e vullnetit.
- Cilat janë dallimet e saj nga testament?
- A ka shkelje në riprodhimin e veprës?

Rast praktik 4:

- Në çështjen civile *Shtëpia Botuese e Librit “Skënderbeg Books”- Albanian Literary Agency “Scanderbeg” book & Eëbpublishing sh.p.k, kundër S. N.* me objekt: Pushimin e cënimit dhe të shkeljes së të drejtave të autorit, rezulton se:
- Paditësi ka marrë të drejtën e përkthimit në shqip të librit “Pianistja” në gjithë Shqipëri dhe trevat shqipfolëse në rajon;
- Në panairin e përvitshëm të librit është hehdur në treg edhe një botim paralel i librit “Pianistja”, pa lejen e autores Nobeliste 2004 Elfriede Jelinek apo të ndonjë agjencie a subjekti që përfaqëson interesat e saj;
- Libri i përkthyer pa leje ka një cmim sa ½ e cmimit të veprës së botuar nga paditësi dhe ka një cilësi jashtë standartit të këtkuar nga autorja.

Pyetje për diskutim:

- Cilat të drejtat janë cenuar?
- Cfarë natyre ka e drjeta e përkthimit të një veprë? Cila është procedura e marrjes së lejes për përkthim?
- A mjafton që përkthimi pa leje është bërë me cilësinë e duhur?
- Si vlerësohet masa e dëmit të shkaktuar nga cenimi i të drjetave ekonomike?
- Cilat janë pyetjet që do t'i drejtonit ekspertit?

Ushtrime, debat, punë e pavarur individuale/në grup:

- Analizoni rastin e konflikteve që lidhen me vepër origjinale “Ditari I Ana Frankut” dhe veprat e prejardhura të krijuara prej saj? A është kjo vepër public domain.
- Analizoni rastin e konflikteve që lidhen me vepër origjinale “Romeo dhe Zhuljeta” dhe veprat e prejardhura të krijuara prej saj? A është kjo vepër public domain.

Rast praktik 5:

- Në çështjen *N. T kundër Shoqërisë “Edisud” Sh. A, (Gazeta Shqiptare)*, me objekt dëmshpërblim nderi dhe personaliteti për cënimin e të drejtave morale dhe ekonomike si pasojë e botimit të veprës “Turpi” në shtojcën “Milosao” të kësaj gazete me anë citimesh e përzgjedhjesh, nën shprehje **përbuzëse e diskredituese për autorin.**
- Në datat 20.06.2004 dhe 18.07.2004 janë botuar pjesë nga romani i paditësit në pjesën **“Recycle Bin”-“Koshi i plehrave”.**
- Paditësi i është drejtuar me një letër kryeredaktorit të gazetës, por në përgjigjen e botuar publikisht në gazetë nga faqja e parë deri në faqen e katërt është trajtuar romani “Turpi” **si një viedhje** e Romanit “Thikat” të Ernest Koliqit, romanin “Thikat” të paditësit si një apologji për sigurimin e shtetit, duke dhënë edhe akuza personale për autorin.
- Pala paditëse u mbrojt me argumentimin se në faqet e shtypit mund të botohen kritika dhe komente për vepra letrare.

Pyetje për diskutim:

- A ka dëm moral kur denigrohet figura e autorit apo kur cenohet imazhi i veprës?
- Si e kuptojmë termin “kritikë letrare”? A mund të zenojmë nderin dhe dinjitetin e një autori apo veprë nën petkun e kritikës letrare apo shkencore?
- A mund të beje kritikë letrare e shkencore kushdo që ka dëshirë dhe vullnetin e mirë për të analizuar apo kritikuar letrar është njëprofesionist?

Rast praktik 6:

Çështja *James W. Newton kundër Michael Diamond, (the Beastie Boys)*, Grupi muzikor Beastie Boys përdori një pasazh muzikor të një regjistrimi zanor të mbrojtur me të drejtën e autorit dhe të kompozuar nga James Neëton. Pasazhi ishte një sekuencë gjithsej

6 sekonda dhe 3 nota muzikore dhe, që përsëritej vazhdimisht gjatë gjithë këngës së Beastie Boys.

- Ata kishin marrë licencë nga ECM Records, (kompania që kishte bërë regjistrimin) dhe, që i lejonte ata të përdornin pasazhin e regjistrimit.
- Megjithatë, ata nuk kishin marrë licensë nga kompozitori i krijimit muzikor.
- Teoria e “*de minimis*” vjen nga maksima ligjore “*De minimis non curat lex*” – “**Ligji nuk merret me vogëlsira**” si një teori që i ka rezistuar kohës dhe që zbatohet pothuajse në të gjithë fushat e së drejtes. Shkelje e të drejtes së autorit/ aksesit në vepër.

Literatura:

Doktrinë

- E drejta e autorit në Shqipëri, M. Semini, Shtëpia Botuese “Scanderbeg Books”, Tiranë, 2009.
- Arthur. R. MULLER, Michael H. DAVIS, “Intellectual Property”, Eest Publishing Company, 1991, P. O. BOX 64526.
- Arta MANDRO, “E drejta romake”, Botimi I, Shtëpia Botuese “Afërdita”. Tiranë, 1998.
- E Drejte Civile”, nga autorë të ndryshëm si: A. Nuni, J. Latifi, Rustem Gjata, Valentina Kondili, Tirane.
- E drejta civile teksti i miratuar nga Fakulteti i Drejtësisë, UT;
- “Pronesia”, Avni Shehu, Shtëpia Botuese e Librit Universitar, Tirane 1998
- E Drejte e Pronesise”, V.Kondili, Tirane 2007.
- “E Drejta e Pronesise” A. Nuni, Tirane.
- M. Semini, "E Drejta e Detyrimeve dhe e Kontratave", Shtëpia Botuese “Scanderbeg book”, 2016, Tirane.
- Obligimet dhe kontratat e pergjithshme”, Shtëpia Botuese “Luarasi” Botuar sipas origjinalit 1932.

Akte ligjore ndërkombëtare

- DIREKTIVA 2008/52/EC e Këshillit dhe Parlamentit Europian, 21 Maj 2008;
- Regullorja (EC) No 864/2007 e Këshillit dhe Parlamentit Europian, me 11 rregullat që lidhen me parashkrimin.
 - Copyright Directive (2001/29) të BE-së.\
 - Kushtetuta Amerikane.
- http://ëëë.ëipo.int/ëipo_magazinë/en/2007/02/article_0001.html

Vendime gjyqësore shqiptare

1. Vendimi i Gjykatës së Shkallës së Parë Tiranë Nr. 1030, date 23.3.2001.

2. Vendimi i Gjykatës së Shkallës së Parë Tiranë Nr. 943, datë 03.03.2004.
3. Gjykata e Shkallës së Parë Tiranë, Vendimi Nr. 4151, datë 25.10.2005.
4. Vendimi Nr. 4468, datë 10.07.1995 i Gjykatës së Rrethit Tiranë.
5. Vendimi Nr. 86, datë 03.02.1999 i Gjykatës së Apelit Tiranë.
6. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, Vendimi Nr. 712, datë 10.02.2006.
7. Vendimi i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë me Nr. 545, datë 04.05.2006.
8. Ekstrate nga konventat e UNESCO-s.
9. Vendimi i Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë, datë 09.12.2003, Nr. 1867.
10. Gjykata e Shkallës së Parë Tiranë, Vendimi Nr. 2336, datë 21.06.2001.
11. Gjykata e Apelit, Tiranë, Vendimin Nr. 555, datë 03.05.2002.
12. Vendimi i Gjykatës së Shkallës së Parë Tiranë Nr. 839, datë 03.03.2003.
13. Vendimin e Gjykatës së Rrethit Tiranë, Nr. 2822, datë 23.07.2001 ka vendosur pranimin e padisë. Gjykata e Apelit Tiranë me vendimin 1094, datë 09.10.2001 ka vendosur lënien në fuqi të vendimit të Gjykatës së shkallës së parë.
14. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, vendimi datë, 13. 02.2003
15. Vendimi Nr. 1478, datë 08.04.2003 të Gjykatës së Shkallës së Parë Tiranë.
16. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, Vendimi Nr. 5264, datë 10.10.2006.
17. Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë, Vendimi Nr. 1301, datë 24.6.2004.
18. Gjykata e Rrethit Gjyqësor Tiranë, Vendimi Nr. 5634, datë 30.12. 2003.
19. Vendimi i Gjykatës së Apelit Tiranë me Nr. 1527, datë 23.12.2004.
20. Vendimin Nr. 309, datë 23.02.2006, Kolegji Civil i Gjykatës së Lartë.
21. Vendimi i Gjykatës së Shkallës së Parë Tiranë Nr 3280, datë 14.07.2003.
22. Vendimi i Gjykatës së Shkallës së Parë Tiranë, Nr 165, datë 20.02.2003.
23. Vendimi i Gjykatës së Shkallës së Parë Tiranë, Nr. 2613 Dt. 10.06.2003.
24. Vendimi i Gjykatës së Shkallës së Parë Tiranë, Nr. 1268, datë 27.03.2003.
25. Gjykata e Shkallës së Parë Tiranë, vendimi Nr. 2430, datë 02.06.2003.
26. Gjykata e Shkallës së Parë Tiranë, datë 26.01.2005, vendimi Nr.286.
27. Vendimi i Gjykatës së Shkallës së Parë Tiranë, Nr. 394, datë 10.01.2002.
28. Vendimi i Gjykatës së Shkallës së Parë Tiranë Nr. 1030, datë 23.3.2001.
29. Vendimi i Gjykatës së Apelit Tiranë Nr, 1093, datë 10.11.2001.
30. Gjykata e Shkallës së Parë Tiranë, Vendimi Nr. 943, datë 03.03.2004.
31. Kolegjet e Bashkuara të Gjykatës së Lartë, Vendimi Nr. 2312 datë 13.07.1999.
32. Vendimin Nr. 212, datë 05.02.1998 të Kolegjit civil të Gjykatës së Kasacionit,
33. Vendimin Nr. 1339, datë 24.12.1999 të Kolegjit Tregtar të Gjykatës së Lartë.

Vendime gjyqësore ndërkombëtare

1. European Commission of Human Rights, 15 Janar 1997, Case 30262/96.
2. Gjykata e Shkallës së parë Tiranë, vendimi Nr. 692, datë 14.02.2005,
3. Royal Court of Justice, UK, Case No. HC04C03092; (2006) EËHC 719 (Ch).
4. Akti Lanham (titulli 15, kapitulli 22 i Kodit të SHBA-së) Seksioni 43(a)(1)(B), 15 USCA §§ 1051 et seq.

5. Çështje e Gjykatës së Apelit, Court of Appeals for the Fifth Circuit.
6. Frost Belt Int'l recording Enter., Inc. kundër cold Chilling' Records 758 F. supp. 131, 137 n.12 (SDNY.1990)
7. BancTraining video Sys kundër First Am. Corp., No. 91-5340, 1992 ËL 42345 at *5 n.3 (6th Cir mar 3, 1992).
8. Craft kundër Kobler, 667 F. Supp. 120, 125 (SDNY 1987),
9. Engireering Dynamics, Inc. kundër Structure Softëare, Inc. (5th Circuit 1994), (982 F. 2d në 710).

Java e dytë Kontratat që lidhen me pronësinë industriale (Ngarkesa 3 orë)

Përshkrimi i temës:

Temat që do të trajtohen në kursin e “Pronësisë Intelktuale” janë si vijojnë: Kuptimi i Patentës, Kushtet e patentueshmërisë, përjashtimet nga patentueshmëria; Subjektet e patentës, pretendimet që përcaktojnë objektin për të cilin kërkohet mbrojtja; Procedura për dhënien e patentës, Ekzaminimi i aplikimit për patentë dhe dhënia e patentës; Efektet e patentës dhe kufizimet e tyre; Marrëveshjet e licensimit; Heqja dorë nga patentë, Mbarimi, Shfuqizimi i patentës; Aplikimi ndërkombëtar sipas Traktatit të Bashkëpunimit për Patentë, Shtrirja e efekteve të patentave europiane; Efekti territorial në lidhje me leshimin e patentës, që sipas Konventes Europiane të patentave mund të kërkohej nga një ose me shumë shtete kontraktuese; Aktet që përbëjnë shkelje të të drejtave që mbrohen nga patentë, E drejta për të vepruar kundër shkeljes. Shenjat që mund të perbejne marke; Markat tregtare, Markat e sherbimit, Markat kolektive; Karakteri dallues; Aftesia për tu dalluar, Shenjat që mund të sherbejne si marka tregtare, perfaqesimi grafik, markat ngjyre, markat tinguj, markat forma; Marka tregtare të regjistrueshme; Te drejtat e pronësive dhe regjistrimi; Shkaqet absolute për refuzimin ose shfuqizimin e markes; Shkaqet relative për refuzimin ose shfuqizimin e markes; Efektet e regjistrimit të markes; Detyrimi i perdorimit të markes, kufizimi i pranimi në heshtje; Transferimi i pronësive të markes, sipas Direktives së parë të Keshillit 89/104/EEC Për Përafrimin e ligjeve të Shteteve Anetare lidhur me markat tregtare; E drejta për prioritet, Kundershtimi ndaj një marke, Efektet e kundershtimit të markes; Marrëveshjet e licensimit, Regjistrimi i të drejtës së pengut mbi një marke; Heqja dorë nga regjistrimi, Shfuqizimi i markës; Zhvlerësimi i markës; Aplikimi ndërkombëtar sipas Traktatit të Bashkëpunimit për Patentë, Shtrirja e efekteve të patentave europiane; Aktet që përbëjnë shkelje të të drejtave që mbrohen nga marka, E drejta për të vepruar kundër shkeljes. Markat e mirënjohura; Rekomandimet e WIPO në lidhje me përcaktimet nëse një Marke Tregtare është e mirënjohur.

Metodologjia:

1. Kandidatët kanë lexuar paraprakisht një ose më shumë raste gjyqësore, vendim gjyqësor, që lidhet me një nga çështjet e temës.
2. Kandidatët ndahen në grupe sipas rastit, ku secili grup evidenton problematikat e vërejtura në secilin prej rasteve (25 minuta).
3. Grupet shkëmbejnë gjetjet e tyre për rastin/rastet përkatëse dhe qasin ose jo qëndrime të tyre duke i relatuar ato (15 minuta).

4. Kandidatët diskutojnë mbi bazën e pyetjeve vetëstudimore të parapërgatitura dhe që lidhen me çështjet që kanë paqartësi (25 minuta) .
5. Kandidatët do të shkruajnë një vendim mbi bazën e një rasti praktik (kazusi) të dhënë nga pedagogu, duke analizuar drejtë faktet apo grupet e fakeve që ai përmban, shkakun dhe bazën ligjore (50 minuta).
6. Konkuzione (35 minuta)

Pyetje vetëstudimore:

- A mund të patentonte Ajshtanji ligjin e tij $E = mc^2$? Apo Njutoni ligjin e rëndesës? Si mbrohen keto të drejta?
- Sipas Konventës së Parisit për Mbrojtjen e Pronësisë Industriale, a mund të paraqesë trashëgimtari një deklaratë ku pretendohet për prioritet, si rrjedhim i depozitimit më të hershëm të një ose disa kërkesave kombëtare, rajonale ose nderkombëtare në favor të ndonjë shteti palë pjesëmarrës në Konventë ? (Ne vijim trajtim I të drejtës së perparësise sipas Konventës Europiane “Per Patentat”)
- A ka efekte ligjore patenta nëse brenda afatit 10 vjeçar nuk paraqiten prova shkresore për patentueshmerinë e shpikjes ?
- A mund të perdoren notat muzikore për paraqitjen grafike të një tingulli?
- Kush ka barrën e provës për të treguar nëse një markë ka fituar karakter dallues , si pasojë e përdorimit ?

Ushtrime, debat, punë e pavarur individuale/në grup:

Rast praktik 1:

AB ka konstatuar faktin se produktet ekzistuese për larjen e dhembëve dhe të gojës janë tepër të kushtueshme.

Ai merr produkte të ndryshme të cilat kanë markat e tyre tregtare dhe pasi bën një sërë eksperimentesh me to, krijon një produkt të ri sipas menyres së mëposhtme :

-Përdor material absorbues me aromë karboni, i cili është përdorur më parë në materialet e prodhimit të kepuceve për të thithur aromat e pakëndeshme.

-Grin 1 kg nga kjo lëndë , e zier në pesë litra ujë në temperaturën 100 °C për dy ore, gjysem ore para se të mbarojë koha prej dy orësh i shton perzierjes së lengshme , lengun e pesë limonave të shtydhur për të dhënë perzierjes një shije të pelqyeshme .

-Arrin të krijojë një substancë që është e këndshme për gojen., e cila heq aromat e pakëndeshme, por nuk i jep perzierjes freskinë e nevojshme që presupozohet të japin solucionet për pastrimin e dhembëve dhe të gojës.

Për të arritur këtë, blen tableta të embla me shije mente, që tregtohen nën markën “Polo” të cilat konsiderohen më të mirat në treg. I shton perzierjes së përgatitur gjysem kilogrami mente, në fund të periudhës së zierjes.

Pasi e le substancën e përgatitur të ftohet, e kullon dhe e vendos në shishe.

Produkti del me kosto dhe çmim të ulët dhe mund të shndrohet në një produkt popullor.

Kerkesa e tregut per te eshte e madhe.

Pyetje per diskutim:

- A mund te aplikoj AB per patente.
- A jane permbushur kerkesat ligjore qe produkti te jete i patentueshem?
- A ka rendesi fakti qe produkti eshte I pelqyeshem per konsumatorët ?
- A ka rendesi fakti qe jane perdorur substanca dhe produkte qe kane nje marke tregtare dhe patente te nje subjekti tjetër ?
- A do te siguroje te drejta nga patentat AB ?

Rasti praktik 2:

Kompania farmaceutike “Cipla” LTD, me perfaqesuesen e saj shperndaresen ne Shqiperi “Pigasos” ka aplikuar prane Ministrise se Shendetesise per tu licensuar per nje medikament me permbajtje te larte “OLANZAPINE” dhe importonte, prodhonte, tregtonte Olanzapine ne pergjithesi.

Kompania “Eli Lilly” eshte pronare e dy patentave te cilat mbulojne Crystalinen e qendrueshme, te regjistruara ne DPPI Shqiperi me nr 00060, dhe nr 00274.

Olanzapin eshte komercializuar nga kjo kompani ne mbare boten duke perfshire edhe Shqiperine nen marken tregtare “ZYPREXA”.

Pyetje për diskutim:

- A ka shkelur shoqeria “Cipla” LTD ndonje te drejte qe rrjedh nga pronesia industriale ?
- Nese po , ku konsiston shkelja ?
- Cili do te jete kerkimi I kompanise “Eli Lilly”?
- Si do veproni ju ne zgjidhjen e ceshtjes ?

Rast praktik 3:

Ceshtja T-554/14. Lionel Messi Cuccittini vs EUIPO

Lionel Messi mund të regjistrojë markën e tij tregtare 'MESSI' për pajisje sportive dhe veshje .

::) ::)Fama e lojtarit të futbollit kundërshton ngjashmëritë vizuale dhe fonetike midis markës së tij tregtare dhe markës tregtare 'MASSI' që i përket një kompanie spanjolle .

Në gusht 2011, futbollisti Lionel Andrés Messi Cuccittini kërkoi nga Zyra e Bashkimit Evropian për Pronësi Intelektuale (EUIPO) të regjistrojë markën e mëposhtme të BE-së, nder te tjera, për veshje sportive dhe gjimnastikë, këpucë dhe pajisje: **M E S S I**

Në nëntor 2011, Z. Jaime Masferrer Coma paraqiti një njoftim për kundërshtimin e regjistrimit të Z. Messi markë tregtare që pretendon të kete mundesi te ngatërrimit me fjalët e markave 'MASSI' të BE regjistruar, ndër të tjera, për veshje, këpucë, helmata biçikletash dhe doreza (të drejtat për ato marka u transferuan në maj 2012 në kompaninë JM-EV e hijos).

-Në 2013 EUIPO mbështeti pozitën. Z. Messi paraqiti një apel përpara EUIPO kundër këtij vendimi.

-Në Prill 2014 EUIPO hodhi poshtë ankesën. , EUIPO arriti në përfundimin se ekziston mundësia e konfuzionit midis shenjave. Ai mendoi se shenjat në fjalë janë të ngjashme sepse elementët kryesorë të tyre, të përbërë nga termat '**MASSI**' dhe '**MESSI**', janë pothuajse identike vizualisht dhe fonetikisht dhe se do të bëhet një diferencim i mundshëm konceptual, aty ku është e përshtatshme, vetëm nga një pjesë të publikut përkatës.

I pakënaqur me vendimin e EUIPO, Z. Messi paraqiti një apel në Gjykatën e Përgjithshme që të shfuqizohej ai vendim.

Gjykata e Përgjithshme anulon vendimin e EUIPO.

Gjykata e Përgjithshme para së gjithash deklaroi se shenjat që përbëjnë shenjat në fjalë kanë një shkallë mesatare të ngjashmërisë vizualisht, pasi elementi kryesor i markës **Messi** është jashtëzakonisht i ngjashëm me fjalën element i pranishëm në markën tregtare **MASSI**.

Gjykata e Përgjithshme konfirmon përfundimin e EUIPO që shenjat në fjalë janë shumë të ngjashme fonetikisht. Në të kundërt, Gjykata konsideron që EUIPO gaboi në krahasimin konceptual të shenjave. Gjykata konstaton se është e gabuar të konsiderohet se reputacioni që gëzoi Z. Messi ka të bëjë vetëm me pjesën e publikut që është e interesuar për futbollin dhe sportin në përgjithësi. Z. Messi është, në të vërtetë, një personazh i njohur publik që mund të shihet në televizion dhe që diskutohet rregullisht në radio .

Për më tepër, EUIPO duhet të kishte ekzaminuar nëse një pjesë e rëndësishme e publikut përkatës nuk ka të ngjarë të bëjë një lidhje ideore midis termit 'Messi dhe emrit të futbollit të famshëm.

Së fundmi, Gjykata thekson se duhet të merret parasysh fakti që mallrat e mbuluara për të cilat mund të ekzistojë mundësia e konfuzionit, janë, posaçërisht, pajisjet sportive dhe veshmbathjet, edhe nëse ato nuk janë të kufizuara në fushën e futbollit. Nuk ka gjasa që një konsumator mesatar i atyre mallrave të mos shoqërojë drejtpërdrejt, në shumicën dërrmuese të rasteve, termin 'Messi' me emrin e lojtarit të famshëm të futbollit.

Disa konsumatorë nuk e kanë dëgjuar kurrë ose kujtuar zotin Messi, kjo nuk do të jetë rasti tipik i konsumatorit mesatar që blen veshje sportive ose pajisje.

Pyetje për diskutim:

- Nëse shenjat në marke janë të ngjashme, dallimet konceptuale midis tyre janë të tilla që të kundërshtojnë ngjashmëritë vizuale dhe fonetike të identifikuara ?.

- Një pjesë e konsiderueshme e publikut përkatës do ta lidhë termin "Messi" me emrin e lojtarit të famshëm të futbollit dhe, për këtë arsye, do ta perceptojë termin "Massi" si konceptualisht i ndryshëm.? -A është konstatim i drejte EUIPO se : Shkalla e ngjashmërisë midis shenjave nuk është mjaft e lartë për të pranuar që publiku përkatës mund të besojë se mallrat në fjalë vijnë nga e njëjta ndërmarrje ose, sipas rastit, nga ndërmarrje të lidhura me ekonominë.?

-Përdorimi i markës tregtare 'MESSI' për veshje sportive dhe gjimnastikë, pajisje dhe instrumente mbrojtëse mund të krijojë një gjasë për konfuzion me markën tregtare 'MASSI' nga ana e konsumatorëve.?

lëshimin e patentave për shpikjet dhe modelet e përdorimit” i ndryshuar

Marreveshjet Ndërkombëtare

Ligjet për aderimin e RSH në marrëveshjet ndërkombëtare

Traktati i Budapestit për njohjen ndërkombëtare të depozitimit të mikroorganizmave, për qëllime të procedurës së patentave në Budapest, më 28 prill 1977 dhe ndryshuar më 26 shtator 1980

L i g j nr.9031, datë 20.3.2003 “Për aderimin e republikës së shqipërisë në traktatin e Budapestit për njohjen ndërkombëtare të depozitimit të mikroorganizmave, për qëllime të procedurës së patentave”

Marrëveshja e Strasburgut mbi klasifikimin ndërkombëtar të patentave e datës 24 mars 1971, amenduar më 28 shtator 1979

L i g j nr. 9532, datë 15.5.2006 Për aderimin e Republikës së Shqipërisë në “marrëveshjen e Strasburgut për klasifikimin ndërkombëtar të patentave, 1979”

“Marrëveshja e ligjit mbi patentat” (miratuar në gjenevë më 1 qershor 2000)

nr.10 180, datë 29.10.2009 “për aderimin e republikës së shqipërisë në marrëveshjen për të drejtën e patentave të organizatës botërore të pronësisë intelektuale (ëipo)”

Konventa e Patentave Europiane

Ligj nr.10 179, datë 29.10.2009 Për aderimin e republikës së shqipërisë në konventën e patentave europiane

Marrëveshja e Londrës për zbatimin e nenit 65 të konventës për patentat europiane

Ligj nr. 118/2013 “për aderimin e republikës së shqipërisë në marrëveshjen e londrës për zbatimin e nenit 65 të konventës për patentat europiane

Praktikë Gjyqësore Shqiptare

Vendime të Kolegjit Civil të Gjykatës së Lartë

-Vendimi nr. 295, dt. 27.05.2014, (“LOWENBRAU AG”, vs “NORGA” SHPK)

-Vendimi nr. 92, dt. 19.02.2015 (Global KEM vs Depurcasa Albania shpk)

-Vendimi nr.505, dt. 09.12.2015 (“Galina” Shpk vs Drejtoria e Përgjithshme e Patentave dhe Markave dhe “Roal” Shpk)

-Vendimi nr. 66, dt. 09.03.2016 (“ARSENI” SHPK vs “BAVARIA” N.V., person i tretë, DPPM)

-Vendimi 67, dt. 21.02.2017 (Red Bull GmbH vs Drejtoria e Përgjithshme e Patentave dhe Markave, Fresh shpk)

Vendime të Gjykatave të Apelit

- Vendimi nr. 1618 dt. 21.06.2012 të Gjykatës së Apelit Tirane (“Bucher AG Langenthal vs KAPPA-OIL” sh.p.k, person i tretë, Drejtoria e Përgjithshme e Markave dhe Patentave)

- Vendimi nr. 86-2015-30 dt. 09/04/2015 i Gjykates Administrative te Apelit Tirane (Shoqeria "Albion Group" shpk vs Drejtoria e Pergjithshme e Markave dhe Patentave)
- Vendimi nr. 86-2015-111 dt. 28/05/2015 i Gjykates Administrative te Apelit Tirane (Shoqeria "Budejovický Budvar" n.p vs Drejtoria Pergjithshme e Patentave dhe Markave (DPPM) Bordi Apelimit dhe Shoqeria " Anheuser - Busch" LLC) i Gjykates Administrative te Apelit Tirane)
- Vendimi nr. 86-2016-1177 dt. 13/12/2016 i Gjykates Administrative te Apelit Tirane
- Vendimi nr. 86-2017-1178 dt. 23/03/2017 i Gjykates Administrative te Apelit Tirane (Shoqeria "Agro Fruit" shpk vs Drejtoria e Pergjithshme e Markave dhe Patentave)
- Vendimi nr. 86-2017-2842 dt. 15/06/2017 i Gjykates Administrative te Apelit Tirane (Anheusen Busch LLC vs Drejtoria Pergjithshme Patentave dhe Markave) i Gjykates Administrative te Apelit Tirane)
- Vendimi dt. 6.7.2017, nr. 80-2017-3011 i Gjykates Administrative te Apelit Tirane (Marka Royal Kinder) i Gjykates Administrative te Apelit Tirane
- Vendimi nr. 86-2017-3779 dt. 07/09/2017 (Chipstar shpk vs DPPM) i Gjykates Administrative te Apelit Tirane
- Vendimi nr. 86-2017-5006 dt. 09/11/2017 i Gjykates Administrative te Apelit Tirane (Shoqeria "Lilly Drogerie d.o.o" vs DPPM)
- Vendimi nr. 86-2018-721 dt. 19/02/2018 (Arseni shpk vs DPPM) i Gjykates Administrative te Apelit Tirane
- Vendimi nr. 86-2018-1734 dt. 12/04/2018 (BAYERISCHER BRAUERBUND E.V vs DPPM) i Gjykates Administrative te Apelit Tirane
- Vendimi nr. 86-2018-1972 dt. 25/04/2018 i Gjykates Administrative te Apelit Tirane (Bios Line SPA vs DPPM)
- Vendimi nr. 86-2018-4036 dt. 15/10/2018 (Bavaria N.V vs DPPM) i Gjykates Administrative te Apelit Tirane

Vendime të Gjykatës së Rrethit Gjyqësor Tiranë

- Vendimi nr. 2174, dt. 23.03.2011 (“Sino Albanian Industry“ (SAI) sh.p.k Drejtoria e Përgjithshme e Patentave dhe Markave)
- Vendimi nr. 5796, dt. 1.7.2011 (« M B A » sh.p.k., ne likujdim e siper, “FABBRICA ITALIANA ACCUMULATORI MOTOCARRI MONTECHIO (FIAMM)”)
- Vendimi nr. 2453, dt. 15.03.2012 (Novartis AG vs Drejtoria e Pergjithshme e Patentave dhe Markave Tirane)
- Vendimi nr. 12805, dt. 24.12.2012 (Redbull GMBH vs Arseni shpk)
- Vendimi nr. 6540, dt. 04.06.2014 (“ELKA-S.A” vs DPPM dhe “ELLA-2012”shpk)
- Vendimi nr. 3926, dt. 13.05.2015 (Teuta Durres shpk vs Elledi Shpk, person i trete, Drejtoria e Përgjithshme e Markave dhe Patentave)
- Vendimi nr. 1383, dt. 27.02.2017 (“ Meggle Ag” kundër “Fast”shpk)
- Vendimi nr. 3427, dt. 24.04.2017 (Gold vs Elledi Gold)
- Vendimi nr. 3981, dt. 08.05.2017 (CHIPITA SA” SH.A kundër “ELKA-SA” SH.A)
- Vendimi nr. 8217, dt. 06.10.2017 (“Lilly Drogerie vs Fobas Kompani DOO”)
- Vendimi nr. 7640, dt. 26.09.2018(“PIAZZA” SHPK BAR RESTAURANT PIAZZA” SHPK)

2 Vlerësimi

Ky seksion përmban në mënyrë të detajuar format e vlerësimit, kriteret e vlerësimit për çdo formë vlerësimi të lidhura me ngarkesën mësimore të kurseve të Lëndës “Kontrata” dhe ngarkesën studimore për studentin të parashikuara në pikën 4 të këtij programi. Në Lëndën “Kontratat” ku përfshihen dy pjesë: Pjesa 1: Kontratat Civile dhe Pjesa 2: Kontratat e punës vlerësimi i Lëndës do bëhet i organizuar vecmas për kursin “Kontrata Civile” dhe vecmas për kursin “Kontratat e Punës.

2.1 Vlerësimi i kursit të Modulit “Kontratat”

Vlerësimi i Lëndës “Kontratat” do bëhet i organizuar vecmas për kursin “Kontrata Civile dhe vecmas për kursin “Kontratat e Punës. Ky vlerësim do të kryhet hap pas hapi si: (a) ***vlerësim i vazhdueshëm*** dhe (b) ***vlerësim me natyrë periodike*** në bazë të rezultateve të arritura nga punimet e pavarura të dorëzuara me shkrim, nga prezantimet, diskutimet dhe debati në auditor, nga detyrat dhe çdo produkt apo material i përgatitur nga kandidati, nga përgatitja e akteve e vendimeve procedurale, etj.

Ky vlerësim është në total **100 pikë**.

Në këtë vlerësim do të përfshihen këto komponentë:

a) Komponenti i vlerësimit të vazhdueshëm do të jetë i vlerësuar me 30 pikë dhe mbahen parasysh:

- Pjesëmarrja dhe aktivizimi i kandidatëve në diskutime me gojë dhe me shkrim;
- Arsyetimin e zgjidhjeve të rasteve praktike të dosjeve të parapërgatitura jashtë auditorit;
- Mënyra e diskutimit dhe e debatit shkencor dhe mënyra e përgatitjes dhe e prezantimit të ushtrimeve dhe detyrave në grup;
- Etika dhe aftësitë në komunikim, sjellje, bashkpunimin në grup, respektimin e njëri-tjetrit dhe të pedagogut, menaxhimi i kohës së përgatitjes së detyrës, ushtrimeve, e të tjera të ngjashme me to që bien brenda lëmit të *Soft Skills*.

Sqarim: Në kohën e nevojshme ushtrimeve me gojë/prezantime që trajtohen në çdo temë në auditor brenda orës mësimore synohet të aktivizohen të gjithë kandidatët sa më mirë dhe, nga ana tjetër, të stimulohet puna e pavarur në auditor dhe diskutimi i pavarur dhe individual dhe në grup. Pjesë e këtij vlerësimi është edhe mënyra e komunikimit dhe e bashkpunimit dhe e sjelljes së kandidatit në grup me kolegët dhe me pedagogët e lëndës.

b) Komponenti i vlerësimit periodik do të jetë i vlerësuar me 70 pikë dhe mbahen parasysh:

- Përgatitja e akteve me shkrim gjatë orës mësimore lidhur me temën e kontratës së shitjes (15 pikë), të dhurimit (10 pikë) dhe të qirasë dhe enfiteozën (10 pikë), në të njëjtin sesion në fund të mbarimit të temës së qirasë
- Përgatitja e akteve me shkrim gjatë orës mësimore lidhur me temën e kontratës së sipërmarrjes (15 pikë), të sigurimit (5 pikë), të pronësisë intelektuale (15 pikë) në të njëjtin sesion në fund të mbarimit të temës së qirasë.

Sqarim: Pedagogët i lënë kandidatëve 60-90 minuta në dispozicion nga ora mësimore për përgatitjen e akteve procedurale që lidhen me vendimmarrje të ndërmjetme dhe përfundimtare për raste të dhëna aty për aty.

Shpjegim:

- Pedagogët kanë liri akademike të përzgjedhin vetë natyrën e ushtrimeve, detyrave, të punës së pavarur në varësi të natyrës së temës dhe të objektivave mësimore që kanë vendosur. Po ashtu, pedagogët janë të lirë të zgjedhin numrin e detyrimeve mujore si punë e pavarur me kusht që ngarkesa mësimore mujore të jetë brenda parametrave të përcaktuara në këtë program.
- Për rritjen e aftësive praktike kandidatët do të ndjekin mësimin në auditor ku do të kombinohet prezantimi i pedagogut me punën e pavarur.
- Produktet e punës së pavarur, prezantimet e ushtrimeve dhe detyrat me shkrim me një ngarkesë mësimore 2 orë do të përgatiten në word, me shkrim Times New Roman, Font 12, Space Multiple 1.15 dhe do të jenë deri në 1000 fjalë/2 faqe.
- Raportimet me gojë të shoqëruara me prezantime në power point do të jenë deri në 10 slajde për punë të pavarur, si individuale, ashtu edhe në grup.

3 Ngarkesa studimore dhe mësimore e Lëndës “Kontratat”

Në këtë seksion jepet totali i ngarkesës studimore. Avantazhi i paraqitjes së ngarkesës studimore në një seksion më vete është mundësia e koordinimit të të gjithë kurseve, për të parë ngarkesën totale studimore të studentëve. Normalisht ngarkesa mësimore (pra ngarkesa e pedagogut) nuk pasqyrohet në programet mësimore. Kjo për faktin e thjeshtë se programi mësimor hartohet kryesisht për studentin. Ngarkesa mësimore e pedagogut është çështje administrative e institucionit. Megjithatë, nëse çmohet e arsyeshme të vendoset ngarkesa mësimore, atëherë përlllogaritja e bërë në programin e kursit “KONTRATAT” mund të merret për bazë dhe për kurset e tjera.

Ngarkesa mësimore vjetore: 25 orë mësimore për kursin “Kontratat”

Ora mësimore: 50 minuta.